

КІНО

УКРАЇНА —
КИТАЙ
стор. 2-3

АКЦЕНТ

КУЛЬТУРНІ
ІНДУСТРІЇ
стор. 4

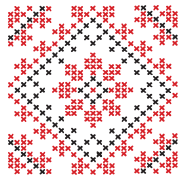

ЛІТЕРАТУРА

ГЛИНЯНИЙ
КІТ
стор. 10

Загальнодержавна українська газета

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№16 | 20 квітня 2018

Заснована в січні 1913 Гнатом Хоткевичем

ISSN 2519-4429

КИРИЛО СТЕЦЕНКО:

«DRUM & BACH»

стор. 8-9

4 182015719400131 16

НАШ ІНДЕКС 60969

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2018 РІК: 6 МІСЯЦІВ – 199,58 ГРН; 9 МІСЯЦІВ – 299.57 ГРН

Фото: Володимир ОСИПЕНКА

«ШОВКОВИЙ» ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОГО КІНО

Звістка про те, що Кабмін закладає в проект держбюджету 2018 щонайменше 500 млн гривень на розвиток українського кінематографа, блискавично облетіла українську кіноспільноту. Щоправда, не всі дослухалися до слушного зауваження Прем'єр-міністра, пана В. Гройсмана, що «... потрібні не тільки кошти. Потрібно законодавчо створити повноцінну систему розвитку кінематографа і врегулювати проблеми, які створюють бар'єри такому розвитку».

Із повідомлення прес-служби Президента України Петра Порошенка: «Глави держав висловилися за активізацію економічного співробітництва між Україною та КНР. Відповідні домовленості були досягнуті в ході зустрічі глави української держави з главою Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпіном» (січень минулого року в Давосі). При цьому Президент України заявив, що Україна зацікавлена брати активну участь в ініціативі Китаю «Один пояс – один шлях».

«...Це прекрасна можливість примножити те, що ми вже маємо, і закласти фундамент для нового, більш потужного співробітництва, яке пропонує нова епоха» – цитую слова з виступу першої леді України, Марини Порошенко, під час проведення тижня українсько-китайського культурного обміну «Один пояс – один шлях» у квітні минулого року.

Отже, на найвищих щаблях української влади чудово розуміють перспективу, необхідність і послідовність процесу розбудови українсько-китайських відносин та що він є стратегічним. Ще б пак! Зрушення стосунків у інших галузях між нашими двома країнами є. Але зрушення у мистецькій галузі є доволі незначними: окремі випадки концертних виступів, участь України у Всесвітній виставці в Шанхаї «Експо-2010» чи поодинокі приватні ініціативи, як, наприклад, продаж прав на адаптацію українських шоу «Розсміши коміка» та «Хочу до Меладзе» (від «Кварталу 95») до компанії Jiangxi TV, чи придбання українського мультфільму «Микита Кожум'яка» (у закордонному прокаті під назвою The Dragon Spell). Ці факти, на жаль, аж ніяк не варто вважати повною мірою задовільними. Бо згадані приклади є доволі тривалими в часі, їх замало, й, нарешті, більшість із них є результатом діяльності не державних, а бізнесових структур. Хоча співпраця в такій царині, як кінематограф, є надзвичайно плідною для взаємного пізнання наших народів,

Китайська делегація під час минулорічного візиту в Держкіно. На фото зліва направо: автор проекту О. Спаринський, художник та режисер Чжен Ган, голова Держкіно П. Ілленко, Хе Мьо, співзасновник Київського відділення українського Центру обміну культури та мистецтва, Чу Юхуа, радник Центру обміну культури та мистецтва в Шанхаї, Т. Ткаченко, кінорежисер

перспективною та прибутковою, актуальною для інтеграції наших культур.

Отже, потенціал у такому співробітництві, поза сумнівом, наявний. І правовласники, і митці, і продюсери, й дистрибутори – всі ті, хто безпосередньо створює та реалізує сучасний кінопродукт, усе це напрочуд добре розуміють. Як же перетворити окремі прецеденти у тривалий партнерських поступ, вигідний обом сторонам?! Та й навіщо?

Бокс-офіс (термін, що використовується в кінопрокаті й у кінотеатрах і означає виторг від продажу квитків) Китаю у 2017 році склав \$8,6 млрд. – це понад 20% касових зборів у світі. Причому в топ-10 найуспішніших фільмів у Китаї – лише три голлівудських, решта – місцевого виробника:

3 місце – «Ніколи не здавайся» – \$333,9 млн;

2 місце – The Fate of the Furious (у нашому прокаті «Форсаж 8») – \$392,8 млн;

1 місце – «Війна вовків 2» – \$854,2 млн.

Для порівняння – касові збори трьох найуспішніших вітчизняних стрічок 2017 року:

3 місце – «Кіборги» – \$560,71 тисяч (ще в прокаті);

2 місце – «Сторожова застава» – \$701,98 тисяч;

1 місце – «DZIDZIO Контрабас» – \$822,88 тисяч.

Звісно, скажете ви: понад 1,8 мільярди мешканців, потенційних глядачів – от і результат карколомного обсягу валових зборів. Звідси і майже 50 тисяч кінотеатрів по країні. До речі, в Україні, як було заявлено на відкритті «Літнього кіноринку 2017», кількість кінозалів (точніше, екранів) нарешті досягла 500 (кінотеатрів при цьому – 162).

Саме тому й дивує: чому на тих тисячах китайських екранів НІ-

КОЛИ (за окремими винятками, про що йшлося вище) не демонструються сучасні українські фільми?

Адже офіційні підстави для цього є. Нагадаймо, що Меморандум про взаєморозуміння щодо кіноспівробітництва між нашими країнами було парафровано у Пекіні тодішніми головою Держкіно, пані Є. Копиловою та головою SAPPRT паном Чжан Хунфеном аж ... далекого 2013 року, під час офіційного візиту української делегації до Китайської Народної Республіки. Що ж змінилося за ці 5 років, як власне, й на 26-му році взаємовизнання наших країн?

Зрозуміло, вийти на китайський кіноринок непросто. Охочим завоювати наймасовішу аудиторію світу треба пролізти у вушко голки – потрапити до щорічної квоти на іноземну кінопродукцію, а це лише 34 фільми. От де підтримка національного виробни-

ка! І пройти через фільтр Головного управління у справах друку, телебачення, радіо і кіно (далі SAPPRT). Та й це ще не все!

Іноземець, що зважився вийти на китайський кінопростір, має розуміти, що не зможе працювати в Китаї автономно. Існує безліч обмежень, що стосуються створення іноземцями власних компаній у Китаї, а також спільних підприємств із китайськими партнерами. Окрім того, весь контент має пройти цензуру і бути затверджений.

Дистрибуція (тобто, засіб маркетингу в кіноіндустрії, результатом якого є масовий показ фільмів у мережі кінотеатрів і розповсюдження їх іншими засобами) в КНР також чітко регульована. Усі іноземні фільми мають отримати схвалення від SAPPRT. Іноземні студії можуть здійснювати дистрибуцію своїх картин лише через китай-

Під час зйомок телепрограми каналу «Культура» про перспективи кіноспівробітництва з КНР. Зліва направо: художник та режисер Чжен Ган; Т. Ткаченко, кінорежисер; Сергій Тримбач, кінознавець; ведучий програми, О. Спаринський, композитор та продюсер; О. Березань, кінорежисер

ську компанію. Кількість великих релізів, за які правовласники можуть отримувати відсоток від бокс-офісу (а не фіксовану ставку), обмежена; творці картин отримують не 50% з китайського прокату, як у всьому світі, а лише 25%.

Один зі способів для іноземної компанії розширити свій вплив на китайському ринку – це працювати разом з якоюсь китайською студією.

А інший – фестивальний рух, найкоротший шлях до серця і гаманця китайського глядача. Саме в таких рамках нині українські кінематографісти мають можливість показати своє кіно, а китайська публіка його побачити. Окрім того, фестивалі – це практичний крок до спільного виробництва. І вже за рік-два з'являтимуться перші результати спільних зусиль. Хіба з-посеред низки українських стрічок немає гідних широкої некомерційної фестивальної презентації для глядачів Піднебесної?

Замислившись над цими питаннями, я як член провідної та найчисленнішої організації професіоналів кіноіндустрії, Національної спілки кінематографістів України (НСКУ), за підтримки тодішнього голови Спілки, режисера Тараса Ткаченка, став одним з ініціаторів проведення Першого фестивалю українського кіно в Китаї під назвою «Закохатися в Україну».

Відомо, що наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття аргументованими учасниками багатьох міжнародних кінофестивалів стають українські роботи, які здобувають там визнання й престижні перемоги.

У вересні 2016 року, в рамках Першого культурного Експо Шовкового шляху, міністр культури України Є. Нищук відвідав Китай, де мав офіційну зустріч зі своїм колегою, міністром культури КНР Ло Шуганом. Саме тоді було вкотре окреслено подальші шляхи поглиблення співробітництва між нашими країнами в галузі кінематографа.

Хто ж, як не вони, у змозі розсудливо оцінити актуальність, переваги, зиски та необхідність співпраці в такій перспективній галузі, як кіноіндустрія. Особливо з огляду на поточну динаміку та зростання найбільшого кіноринку планети – китайського!

Після нашого тривалого листування з низкою урядових інституцій України, зокрема, з обома віце-прем'єр-міністрами та головою Міжурядової комісії Україна-Китай, розпочалася практична реалізація Проєкту фестивалю, що здобув і цілковите розуміння Китайської сторони – Проєкт посів гармонійно-немісцеуро-розвитку стратегічної ініціативи «Один пояс – один шлях» і

дієву підтримку з боку Посольства України в Пекіні.

Головне управління з питань преси, друку, радіомовлення, кіно та телебачення КНР (SAPPRFT) призначило організацію, що проводить Фестиваль у Китаї – China Film Promotion International, куди, за узгодженням із правласниками, було надіслано 10 фільмів, шість із яких було затверджено для показу, а саме: «Закохатися в Україну» (режисер ЧженГан, КНР); «Іван Сила» (режисер В. Андриєнко), «Гніздо Горлиці» (режисер Т. Каченко), «Припутні» (режисер А. Непиталюк), «Давай, танцюй» (режисер О. Березань) та «Бабай» (анімаційна стрічка режисера М. Ведмідь, продюсер Е. Ахрамович). Не вдаючись до подробиць, нагадаю, що цензурні обмеження в КНР, насправді, доволі жорсткі.

Незважаючи на значний прогрес китайського кінопрокату, уряд КНР не має наміру послаблювати ідеологічний складник. З березня 2017 року в Китаї набув сили новий Закон про кіно, відповідно до якого було заборонено знімати стрічки, зміст яких буде визнано згубним для «величчя, слави й інтересів» країни. Також закон заохочує просування «соціалістичних цінностей», разом із необхідністю збагачувати духовне та культурне життя глядача.

Отже, Китайська кіноіндустрія влаштована так, що влада в ній належить не глядачам, а групі цензорів, чия робота – вирішувати, що робити з іноземними фільмами... Отже, визначальний принцип – співпраця з цензорами, із SAPPRFT. І вже ця організація вдаватиметься до порад інших інстанцій, залежно від тематики фільмів.

Але повернемося до нашого Фестивалю.

Це не витвір виставкового мистецтва, а звичайнісінька кіноконцертна зала Китаю

Варто підкреслити, що виконання всіх необхідних завдань для його проведення в Китаї взяла на себе китайська сторона.

Водночас Китайська сторона наголосила на бажаності організації зустрічного Фестивалю китайського кіно в Україні на аналогічних умовах, що потребувало відповідних коштів від Української сторони. Зрозуміло, що у Спільки кінемаграфістів як структури некомерційної кошти відсутні. Окрім того, SAPPRFT повідомило про бажаність співробітництва зі спорідненою структурою – тобто, Держкіно. Мовляв, субординація (тобто, дотримання встановлених правил взаємовідносин представників різних ієрархічних ступенів суспільства). Від Української сторони потрібне підтвердження авторитетної державної інституції.

Цікаво, що українські урядовці середньої ланки, безпосередні виконавці, ті, хто мають утілювати згадувані на початку статті тези

Президента та Прем'єр-міністра, зреагували на ініціативу позитивно. Але листування з приводу Фестивалю триває вже рік поспіль... Чекатимемо на результат!

Тим часом спробуємо проаналізувати, як вигідно і як саме відбувається співпраця з Китаєм у провідного кіногравця світу – кінемаграфічної спільноти США. Адже співробітництво Китаю і Голлівуду міцніше з року в рік. Студії борються за право потрапити в пул із 34 іноземних фільмів, які можна показувати протягом року в Піднебесній, відкривають свої представництва і працюють разом з китайцями...

А чи існують певні правила, рекомендації, рецепти щодо успішної інтеграції до китайського кінопростору? Щонайменше, аби фільм отримав статус копродукції з Китаєм, мають виконуватися такі правила:

- як мінімум одна сцена має бути знята в Китаї;
- серед акторського складу має бути як мінімум один китайський актор;

– вкладення китайської компанії мають скласти мінімум одну третину бюджету;

– на екрані Китай має виглядати позитивно.

І навіть голлівудським студіям доводиться миритися з китайською цензурою. Буває, американські кінокомпанії роблять для Китаю спеціальні версії фільмів, вирізаючи фрагменти, або, навпаки, вставляючи потрібні.

Також Голлівудські творці запрошують на зйомки знаменитих китайських акторів і навіть вносять зміни у сценарії. Адже механізми, що забезпечують касовий успіх, давно перевірені й налагоджені. Проект, який апелює відразу до китайського й міжнародного ринків, змушений спиратися на зірок.

Вдале співробітництво в цьому вимірі дає й неочікувані плоди: «Велика стіна» (2017, у головній ролі Мет Деймон) – багатьом відомий приклад вдалої американо-китайської копродукції. Тепер багатьом китайцям подобається розглядати стрічку режисера Чжан Ймоу саме як китайську, і в цьому сенсі присутність у кадрі великої голлівудської зірки їм пасує. Ті ж, хто вважає фільм голлівудським, також хвалять режисера за «привнесення китайських елементів у західний фільм».

Згадайте: коли у фільмі «Марсіанин» китайці допомагали рятувати з лап голодної смерті того самого Деймона, який застряг на Марсі, ніхто не протестував: ну як же, мешканці Піднебесної врятували самого «агента Джейсона Борна»!

Заслугує на увагу також активний досвід північного сусіда. Першою російською стрічкою, що вийшла в широкий китайський прокат, став «Сталінград» Ф. Бондарчука. І відразу – гучний успіх і касовий рекорд. Це був

найкращий старт для фільму, випущеного не в Китаї чи США. Загалом у китайському прокаті картина зібрала близько \$13 млн.

Наступна – російська фантастична мелодрама «Він – дракон», знята, до речі, за мотивами роману киян Сергія та Марини Дяченко. Після несподіваного успіху в китайському інтернеті, коли стрічку переглянули близько 34 мільйонів осіб, китайська компанія Youngle Pictures придбала права, і за ОДИН ПЕРШИЙ ДЕНЬ цей фільм у китайському прокаті зібрав \$2,77 млн – тобто більше, аніж за весь час показу в російських кінотеатрах; загалом касові збори стрічки в Китаї сягнули \$6,8 млн.

Ще одним обхідним маневром – ніби напанаєєю від жорсткої квоти й суворой китайської цензури – стає спільне виробництво стрічок, що виходять на ринок у статусі національних. Цим маневром скористалися, приміром, творці картини «Вій-2. Таємниця печатки дракона», де, разом із російськими акторами, гратимуть Джекі Чан, Рутгер Хауер та Арнольд Шварценеггер.

Здається – усе зрозуміло! Розквіт китайської кіноіндустрії досяг того рівня, коли цей феномен враховують найбільші кіностудії, вивчають експерти й аналітики, а знаменитості кінобізнесу і зірки екрану мріють про співпрацю з китайськими кінокомпаніями.

От би, нарешті, й нам хоча б прочинити українському виробникові двері до простору безмежних можливостей на найдинамічнішому кіноринку планети і нарешті потрапити до Китайського Шовкового Шляху!

Олександр СПАРІНСЬКИЙ
композитор, продюсер,
член Національної спілки
кінемаграфістів України

Будівля SAPPRFT – Головного управління у справах друку, телебачення, радіо і кіно КНР

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ НА 71-МУ КАННСЬКОМУ КІНОФЕСТИВАЛІ

Повнометражний художній фільм «Жінка на війні» режисера Бенедикта Ерлінгсона, створений у копродукції Франції, Ісландії та України за підтримки Держкіно, відібрано до конкурсної програми «Semaine de la Critique» («Тиждень критики») 71-го Каннського міжнародного кінофестивалю.

Як повідомила компанія Solar Media Entertainment, у рамках однієї із найстаріших секцій Каннського кінофестивалю – програми «Тиждень критики» – і відбудеться світова прем'єра картини.

Програма заснована в 1962-му році Спількою французьких кінокритиків. Її мета – знайти молоді таланти і підтримати їхні перші й другі режисерські роботи. Зазвичай до «Тижня критики» потрапляє сім фільмів, які демонструються протягом тижня. Дати проведення цього року: 9 – 17 травня.

Раніше, в 2014-му році, у цій секції був представлений та виборив Гран-прі фільм українського режисера Мирослава Слабошпицького – «Плем'я».

Журі 57-го Каннського «Тижня критики» очолить Йоаким Трієр, до складу журі також увійде акторка та режисерка Хлоя Севіньї, новий директор Віденського кінофестивалю Єва Санджорджі, французький журналіст Огюстен Трапе-

нар та зірка фільму «120 ударів у хвилину» Науель Перес Біскаярт.

У фільмі «Жінка на війні» підіймається болюча проблема деградації наволишнього середовища, що передається через боротьбу жінки, котра сама, на противагу всій громаді, вирішує взяти на себе місію із захисту природи та збереження височин Ісландії.

Олександра МИКОЛИШИН

Культура не лише приносить естетичне задоволення. Вона допомагає і в матеріальному сенсі. Зокрема, переселенцям з окупованих територій Донбасу.

Сергій БАХІН

Інвестиційний ярмарок культурних та креативних індустрій у Львові тривав два останні березневих дні в рамках проекту «Містки громадської активності», що фінансується Євросоюзом. На захід з'їхалися майже півтори сотні переселенців з усієї України, що працюють у сфері креативу і культури. Разом з представниками громадського сектору і місцевого самоврядування, вони ділилися досвідом та шукали шляхи співпраці. У рамках ярмарку підприємці з числа вимушених переселенців презентували свої бізнес-проекти, знайомилися з потенційними партнерами, шукали можливості для розвитку свого бізнесу.

Мабуть, найважливішою фішкою для учасників заходу стала презентація власних культурних індустрій. Адаже найкращі проекти мали можливість отримати фінансування від європейців для подальшого просування їх. Це вже не перший такий захід. Торік форуми креативних індустрій тричі відбувалися у Дніпрі. Близько п'ятисот учасників відвідали ці акції, багато з них подружилися між собою, тож ярмарок у Львові став для багатьох приїжджких ще однією доброю нагодою поспілкуватися й активніше налагодити свої зв'язки.

Нині у світі дуже популярні культурні й креативні індустрії – це створення, виробництво і комерціалізація творчих змістів, які мають нематеріальний і культурний характер. До цієї сфери нале-

КУЛЬТУРНІ ІНДУСТРІЇ ДОПОМАГАЮТЬ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ

жать театральні та образотворчі мистецтва, кінематограф, телебачення, радіо, музика, видавнича справа, комп'ютерні ігри, нові медіа, архітектура, дизайн, мода, реклама та інша творчість.

Під час відкриття форуму керівник львівського «Центру культурного менеджменту» Ігор Савчак висловив думку, що креативні індустрії для переселенців – чудовий спосіб відкрити свою невеличку справу. Не треба багато грошей, щоб купити дороге обладнання чи орендувати велике приміщення. Насамперед, достатньо креативної ідеї, реалізація якої відповідає б їхнім культурним побажанням. Приміром, вишивка чи плетіння, створення ексклюзивних парфумів чи кондитерських виробів...

Сьогодні у Львові багато хто бачить себе саме у таких сферах, а не за верстатом. Хоча ще донедавна столиця Галичини була великим промисловим центром. Нині в Європі креативна індустрія дає сукупний прибуток 558 мільярдів євро. Це третій за кількістю роботодавців у Європі. В Україні також є гарні приклади такого напрямку. Нещодавно вийшов на екран найдорожчий за всю історію український анімаційний фільм

«Викрадена принцеса». У Румунії стрічка вже в перший укенд зібрала 165 тисяч у твердій валюті.

Креативні і культурні індустрії дещо відмінні від інших видів бізнесу. Адаже творчість – процес делікатний. Можна працювати роками, і не заробити на цьому. Прикладом є вітчизняний художник Криволап. Двадцять років малював, майже не заробляючи. Але він тримався своєї лінії, не зламався. А наразі він найдорожчий у країні. Коли почав продаватися на Заході, визнали і вдома. Креативні індустрії – це як твори мистецтва, вони не повторення налагодженої схеми, а творення чогось нового, що відрізняє їх від звичного нам бізнесу. Якщо діяти з упевненістю в собі, але без концентрації на собі, залишатися відкритим до світу й відчувати себе його частиною, рішення прийде саме собою, зауважив у своєму виступі «Бізнес і творчість у пошуках щастя» дослідник Богдан Шумилович.

Після цих виступів розпочався пітчінг креативних проектів. На презентацію і конкурс було відібрано дев'ятнадцять проектів з понад сорока запропонованих. Переселенці (переважно, з Донбасу), що нині мешкають на Дніпропетров-

щині, Харківщині, Запоріжчині, Львівщині, Житомирщині та в інших регіонах, представляли свої індустрії, водночас із пропозиціями про додаткове фінансування для подальшого розвитку – в межах до 50 тисяч гривень. Кошти просили на різне: придбання техніки, комп'ютерів, принтерів...

Серед напрямів індустрій були фото сервіс, стріт-фуд, вишивані вироби, іграшки з дерева, танцювальні костюми, хенд-мейд, кава-байк, настільні ігри... Приміром, Анастасія Ведерникова презентувала свої авторські настільні ігри, Віктор Чуйченко – майстерню з реставрації меблів, Юлія Селіванова – вироби з льону, Світлана Віртола – проект «Твоя поетична

порізького ГО «Культпроектор». Грек Зоратлі, що приїхав до Львова навчатися медицини, доволі швидко збагнув, що йому більше подобаються креативні індустрії, вже з перших років перебування у місті почав працювати як архітектор і створив свій нічний елітний бар. За цей час покинув медицину, де не міг би нормально заробити, і вивчив українську мову.

В останній частині ярмарку перед учасниками виступила менеджер із комунікацій програми «Креативна Європа» Ксенія Калина. Вона розповіла про можливості для представників креативних індустрій щодо підтримки їхніх проектів та ініціатив, пояснила, де і як можна шукати гранти в європейських та інших інституціях, про написання проектних заявок. Найочікуванішою подією останніх годин стало оголошення переможців пітчінгу. Відбиравло їх журі у складі Савчака, Шумиловича, Зоратлі та двох представниць прекрасної статі – Наталі Сениці й Оксани Скворонської. Як чесно зізнався Богдан, він готовий підтримати всі ініціативи, але за умовами таке неможливо.

Врешті було обрано шість найдостойніших проектів. Зокрема, «Лавка рукоділля» Валентини Смик, яка виробляє аксесуари і прикраси для волосся. Нині вона мешкає у Павлограді й у такий спосіб заробляє на життя. Вважає, що їй потрібна комп'ютеризація, і заради цього подалася на конкурс із фінансування проектів. Микита Курилко із Запоріжжя (Coffe brew bike) запропонував зробити виїзну кав'ярню (що наразі такі популярні), пересуваючись лише велосипедом.

Також серед переможців – «Швейна майстерня «Легенда» Наталії Солов'ян, Universe felt Олени Кущенко, Three food Юрія Овсянка та «Послуги з розпису аерографії» Людмили Веретенник. Усі вони мають отримати фінансування для просування своїх культурних і креативних ініціатив.

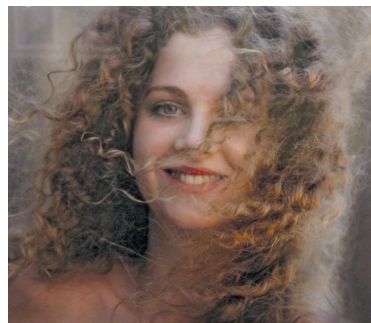
ТРАДИЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ФОТО З КОСМОСУ

У «Камінній» залі Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця» представлено фотовиставку «V Київського весняного вернісажу-2018».

Світлана СОКОЛОВА

Автори світлин продовжують традиції класичної та сприймають виклики сучасної фотографії у різноманітних стильових напрямках фотомистецтва.

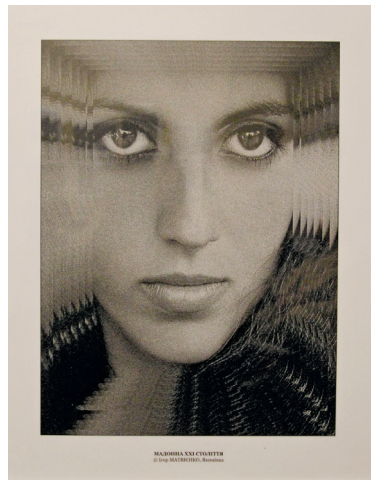
На розгляд журі були подані 1530 фоторобіт від 100 авторів із 28 міст України.

Експозиція містить фотографії дипломантів конкурсу, на яких відображені краєвиди міст, пейзажі, насичені яскравим колоритом, природа, що розквітає, дари весни у вишуканих натюрмортах, чуттєві жіночі портрети, серед яких серія портретів «Дівчата у погонах з АТО», емоційні жанрові сюжети.

Частина робіт – із «Фотофонду Київської організації» – брала участь і в попередніх Вернісажах 2014–2017 років.

Голова правління Київської організації Національної спілки фотохудожників України Любов Котляр пояснює: «Оскільки ми вирішили не замикатися тільки на Київській організації, от бачимо роботи учасників на-

ших найперших вернісажів, у яких брали участь тільки кияни. Потім вирішили дещо змінити формат, залучаючи до участі фотографів з усієї України. Чи то професіоналів зі спілки, чи любителів, які перейнялися ідеєю і хочуть взяти участь... Єдине, що ми робимо, – це премодерація. Як тільки ми бачимо роботу, яка надсилається на конкурс, здійснюємо первинний відбір. Якщо тематика весняна, а надсилають осінь або зиму, безумовно,

ми цю роботу на сайт не ставимо для журі, воно не бачить її. Ось у цьому в нас нововведення. І головне – якщо робота заслуговує на увагу, а тільки трохи треба чи колір підтягнути, чи відкадрувати, або назву змінити, ми звертаємося до автора, погоджуємо, і твір виглядає абсолютно інакше. І журі у нас – уся наша худрада, дев'ятеро осіб».

Любов Котляр показала твори, які їй припали до душі. Так, робота «Феєрія Всесвіту» Тетяни Аверіної з вернісажів попередніх років побувала в космосі. Американські астронавти взяли її з собою на космічну станцію і, тримаючи фотографію на фоні Землі, зробили знімок. Пані Любові також дуже подобається робота «Золоті ворота. Сквер» Юлії Бельської («оці моноклі, імпресіонізм...»), дуже ніжні й тендітні квіти на світлині Олександра Гураша з Боярки, який отримав не один диплом.

Олександр за фахом монтажник металопластикових вікон. Фотографією захоплюється. «Помірятися силами з іншими авторами у конкурсі мені порадила дружина: «Не обмежуй себе публікаціями у Фейсбукці, візьми участь у змаганні!» Це те, що можна буде показати дітям і онукам».

Перше місце в номінації «Природа» виборола робота Олександра «Ранковий дощ». Тут трава на задньому плані вся мокра, контрове світло, знято легендарним об'єктивом «Геліос».

Диплом першого ступеня принесла цьому авторові робота «Цирковий», номінація «На-тюрморт/Трансформація». «Дві груші лежать на столі, а дві на дротиках підвішуються в одній площині, – пояснює автор суть фокусу із завислими у просторі фруктами. – Другий кадр – просто новий фон робиться, і з нього беруться лише частини, якими слід замінити дротиками».

А у фотографії під назвою «Малюнок», яка виборола третє місце в номінації «На-тюрморт», автор утілює задум зробити щемливий кадр із ягідкою, яка зависла над «прірвою» на краєчку стола і ось-ось впаде. Саме така і потрапила у поле зору.

Виставка вразила творчим потенціалом учасників.

Фото Віктора ПОПОВА та Юрія ДРЮЧЕНКА

Єдиний в Україні фестиваль комедійного мистецтва четвертий рік поспіль об'єднує творців з України та зарубіжжя.

Форум відкрився кінопрем'єрою від режисера Євгена Шишкіна та актора, режисера, сценариста, члена журі фестивалю Віктора Андрієнка. Вперше в Україні вони презентували глядачам у Будинку кіно в Києві короткометражну комедію «Чокнута сімейка», що отримала нагороду в Ізраїлі та потрапила до лонг-листа кінофестивалю в Лос-Анджелесі.

Гості з Азербайджану привезли фільм-привітання з Баку і традиційні солодощі, виготовлені власноруч. Це член оргкомітету фестивалю в Азербайджані, сценарист і режисер, засновник і директор «Atrapatena Film Production» Терлан Геюджелі з братом та фіналістка в номінації «Найкраща комедійна фоторобота», фотохудожниця, член Союзу

на Длугунович одразу поставила в план постановки у театрі-студії «Березилля», Березань. У фіналі «боролися» шість творів, обраних з кількох десятків у цій номінації.

«Фестиваль відзначився безпрецедентними подіями. Крім щасливого випадку із вже запланованою постановкою «Коматозників» Юрія Василюка, одразу після сценічного втілення п'єси фіналіста «Портрет її величності» Ігоря Юзюка з Коломиї режисер театру «Золота маска» Юрій Шамлюк підписав контракт з автором на постановку вистави, – підсумовує арт-директор і засновник фестивалю, актриса, сценарист, продюсер, член Національної спілки театральних діячів України Тетяна Щастіна. – Не очікував такої уваги і член журі фестивалю Олександр Володарський, з яким підписали угоду на постановку вистави за його рекомендованим твором «Селфі зі склерозом». Отже, неза-

БЕЗПРЕЦЕДЕНТНИЙ «Гашотю»

фотографів Азербайджану, член Союзу азербайджанських художників Арзу Мурватова з мамою.

На фестиваль надійшли роботи від українців, росіян, азербайджанців, вірменів, з Німеччини, Франції, Ізраїлю.

Інтригою було – чи буде переможець у номінації «Найкраща короткометражна кінокомедія», на якого чекали четвертий рік. Історію конкурсу змінила вірменка Евеліна Барсеґян, яка отримала I місце в цій номінації завдяки високопрофесійній стрічці «Бравіст» («Bravoman»). У цій же номінації спеціальну відзнаку журі вручили легендарному Георгію Делієву за фільм «Розстріл», де напарником актора був Борис Барський.

У номінації «Найкраща комедійна п'єса» I місце віддали Михайлові Коломенському за п'єсу «Смерть письменника», II – Дмитрові Леснікову за п'єсу «Вісім з половиною», а «бронзовим» твором визнано п'єсу Юрія Василюка з Чернігова «Коматозники», яку режисер сценічного ескізу Альо-

баром у «Золотій масці» покажуть не одну прем'єру».

Фотороботу Арзу Мурватової «Дебати навколо нової казки» відзначили III місцем. Це велика подія для Азербайджану, який стежив за подіями фестивалю.

Перше місце в номінації «Найкраща комедійна фоторобота» знову поїхало до Запоріжжя. До Євгена Кома за дві його фотороботи: «Заплив» та «Перлина». Друге місце посів Петро Стахов (Київ) з фотороботою «Збігати за укропчиком». У декількох фотохудожників – спеціальна відзнака журі.

«Якість робіт цього року набагато вища, – фестиваль допомагає розвиватися, – сказав відомий письменник, гуморист і сценарист Олександр Володарський.

«Гашотю» підтримує найскладніший жанр – комедійний. Учасники можуть бути з будь-якої країни. Відібраний матеріал демонструється в різних містах України.

Дарина КРАСНА
Фото надані організаторами

ЕКСЛІБРИСИ ОД ВІКТОРА БУРМАКИ

Якось до Будинку письменників, що у Харкові по вул. Чернишевській, 59, зайшов невисокий на зріст чоловік, з виразними очима і характерними українськими вусами.

Такі типи вельми любляють художники, адже з них легко малювати народних бандуристів або легендарного козака Мамаю. «Я – Віктор Бурмака», – відрекомендувався він коротко. У мене на слуху була лише одна людина з таким прізвищем – молода харківська співачка Марійка Бурмака. Як виявилось, це був її батько. Познайомилися. Цікавий і надзвичайно обізнаний оповідач, пан Віктор легко «втягнув» мене у коло своїх зацікавлень, зокрема публіцистикою, літературою, культурою. У той час багато його статей на ці теми друкувалися в газетах та журналах, а згодом були вміщені до книжок «На зламі часу», «На повороті історії», «На лезі слова», «Коротко про Тайвань», «Сіль землі», «Діляльне добро», «Шукайте і знаходьте», «Харківські художники», «Апостоли культури» та інших. При нагоді познайомив і зі своєю донькою Марійкою – композиторкою та співачкою. А потім ненав'язливо порадив їй звернути увагу на кілька моїх віршів, на які вона згодом написала музику. Так у її репертуарі з'явилися й мої пісні. Одна з них – «Некопані криниці» – увійшла до компакт-дису співачки «Марія», що вийшло 1991 року в Канаді, а другу – «Не вкорочуй шляху, добрий віче...» – вона мені заспівала під гітару, коли одного разу завітав до родини Бурмак у гості.

Востаннє побачив Віктора Павловича незадовго до його смерті – навесні 2016-го. Випадково зустрілися на вулиці Чайковського, неподалік його харківської квартири. Помітно схудлий, виснажений, з восковим відтінком шкіри на висхлому обличчі і запаленими очима – останні чотири з половиною роки він борювався з важкою онкологією, був схожий на зів'ялу, але ще живу квітку, втім, не зломлений духовно, свідомий

Віктор Бурмака

своєї місії у цьому світі і зробленого за 69 років життя.

А зроблено й справді чимало – кандидат історичних наук, професор, він викладав у харківських ВНЗ, досліджував політичну історію та розвиток культури в Україні, зокрема на Слобожанщині, писав про П. Білецького-Носенка, А. Хиждеу, Е.-Т.-А. Гофмана, О. Сомова, Я. де Бальмена, В. Винниченка, О. Гріна, Ф. Тютчева та інших. Автор понад двох сотень наукових, науково-популярних, публіцистичних та полемічних творів. За словами Марійки Бурмаки з одного її інтерв'ю: «Останнім часом разом із батьком записували новий альбом дитячих пісень, слова до яких писав саме Віктор Павлович. Пісні на його слова увійшли і до першого альбому, який ліг в основу дитячої вистави «Мама сказала «Ні», прем'єра якої з успіхом пройшла у столичному театрі Франка». А ще працював над літературними творами – видав книжку віршів «Найдорожчі речі», а повість «Мир і війна» вийшла в журналі «Харків.lit» улітку, на жаль, із трагічним приписом: «Щойно, коли повість уже була у верстці, надійшла сумна звістка...»

Це справді була непересічна, різнобічна особистість, залюблена в Україну та її людей. Але, мабуть, мало хто знає ще про одну пристрасть Віктора Бурмаки – екслібриси. Ось як цей вид мис-

тецтва визначив О. Сидоров, історик мистецтва, книгознавець і бібліофіл: «У своїй основі книжковий знак, ex libris, – це прояв любові і поваги до книжки. Це – згусток думок і почуттів, присвячених книзі...»

Уперше це глибоке поєднання, взаємопов'язаність і взаємопроникнення художнього слова та графіки виразно прозвучали у статті В. Бурмаки «Закохані в рідні вірування»: «Ніби з глибин сивого часу промовляють до нас, закликають бути гідними, сильними й душевними, вірними мрії та обов'язку лицарями образи киеворуських богатирів та їхніх нащадків-козаків, створені П. Мосем і В. Верховнем. У передмові до четвертої збірки своїх поезій «Топитокуподзвін» Володимир Верховень пише про первні своєї свідомості, що проступають у його віршуванні: «Ясно і врочисто, мовби церковні хори, зримо проступили голоси – Сквороди і Мазепи, Шевченка і Гоголя, елегій-

Марійка Бурмака

ного Антонича... Гриміли шаблі, гуділи дзвони, рокотали струни кобзи під сухими пальцями одвічного Перебенді». Як це співзвучно з настроями, викликаними спогляданням керамічних скульптур і графічних творів Петра Мося! Думається, не випадково одна з численних шанувальників творчості П. Мося композиторка Марія Бурмака створила низку пісень на вірші саме В. Верховня...»

Довідка: Петро Мось – відомий кераміст, графік і живописець. Його роботи представлені в інтер'єрах та екстер'єрах громадських споруд Харкова, Куп'янська, Зоряного містечка (Росія). Твори зберігаються в Харківському художньому музеї, Львівській картинній галереї, Музеї-заповіднику українського гончарства (с. Опішня), Музеї Г. Сквороди (с. Сквородинівка) та приватних колекціях Італії, Канади, США, Австралії, Німеччини.

У моєму домашньому архіві, окрім кількох книжок з дарчим написом автора, зберігаються екслібриси, що їх подарував мені В. Бурмака, та оці два листи.

Лист перший, написаний олівцем: «Дорогий Володусі!»

В останній зі статей збірки «Сіль землі» йдеться про тебе. Тобі я присвятив екслібрис із білим птахом і висловом Сквороди. Фахівцям він сподобався.

А екслібрис мій дочці з твоїм висловом виконала графік Надія Федорівна Коваленко. Він зроблений у стилі «ретро», у стилі книжкових ілюстрацій початку ХХ ст.

Ще один екслібрис мені робить один графік – на ньому будуть останні слова одного твого вірша («А час новий нових уродить Шевченка і Сквороду»). Мусить бути готовим у березні...»

Довідка: Надія Коваленко – автор кількох екслібрисів, виконаних в експериментальній техніці,

учасниця виставки «Мотиви кіно в екслібрисі» (Краків, 2000).

Лист другий, написаний ручкою: «...Дарую тобі 2 екслібриси моєї роботи. Вони зовсім в іншому стилі, ніж попередні. Громіздкі. Але так задумано. На бюсті Маняші (Марійки, його доньки. – В. В.) цитата («Переїдуть весни і народи, і я у пісню переїду») стосується нас трьох: вона перейшла у пісню як свою творчість, ти перейшов у її пісні («Некопані криниці», «Не вкорочуй шляху, добрий віче...»), а я перейшов у пісню, оскільки я створив свою дочку...»

На другому – йще як символ нерозкритих потенцій (у цьому випадку мого сина, я й навмисно поставив «Е.Л. Бурмаки» вгорі, щоб він вписався у цитату). Більше того – це писанка. А чорна вона тому, що символізує землю – матеріал некопаніх криниць. До речі, і в натурі така писанка є чорною.

Екслібриси – є таке правило – не можна збільшувати, але можна зменшувати. Ще два екслібриси тобі готують професіонали. Цитати я їм дав такі: «А світ новий нових уродить Шевченка і Сквороду» і «І, наче в танці – босими по склу, Переїдемо всі пекла України». Одного з них ти знаєш – це М. Таможников».

Довідка: Микола Таможников –

художник-графік, закінчив Харківський художньо-промисловий інститут, багато років працював у газетах. У його доробку понад 30 екслібрисів.

Насамкінець додам: екслібриси ці згодом уміщені у виданнях «Харківський книжковий знак» та «Григорій Скворода в екслібрисах харків'ян». Час від часу я з цікавістю переглядаю їх і згадую того, хто освячував своє (і моє!) життя словом і пензлем, – Віктора Бурмаку. А пісні його талановитої доньки – Марії Бурмаки – і сьогодні зігрівають мою душу, викликають приємні та щемливі спогади з тих, далеких уже, духовно-незалежних 90-х, часів нашої кипучої молодості.

Безмежно вдячний долі за те давнє знайомство і щасливі миті спілкування з цими людьми!

Володимир ВЕРХОВЕНЬ
селище Есхар
Чугувського району
на Харківщині

Якщо в останні місяці вийшло дуже мало книжок сучасної української літератури та, очевидно, очікується бум до Книжкового Арсеналу, то довкола літератури розгоряються цілі історії, і скандальні, і вражаючі фестивалі.

Зокрема, у квітні з Українського інституту книги пішла піарниця Анастасія Герасимова, яка пояснила причини, які спонукали її після звільнення директорки Тетяни Терен покинути установу. Цитуємо її допис із персональної сторінки у Фейсбук:

«Сьогодні був мій останній день роботи в УІК. Я йду не через втому, небажання плодити макулатуру з непотрібних документів чи крах ілюзій. Головна причина – це категорична незгода з курсом у роботі установи. Я не маю звички виносити робочі питання на загал, але УІК – бюджетна установа. Тому ті, хто платять, мають право знати, що відбувається».

По-перше, головним напрямом діяльності нині вважається програма Українська книга. «Якщо ми її не реалізуємо, то як зможемо поїхати на Франкфурт?» Не шукайте тут логіку. Крім того, досі стоїть питання, чи вдасться «рештам старої команди» просунути реформу УІК.

По-друге, керівництво УІК не цікавить міжнародна діяльність. Якщо лаконічно, то ярмарки за кордоном – це зло. «Навіщо вам туди їхати? По Празі погуляти?...»

По-третє, працювати треба в команді. Я не буду працювати з тими, хто не розуміє різниці між промоцією читання та любовим піаром керівника установи. Ясно, що депутатам, високопосадовцям, ректорам і проректорам треба кудись дівати своїх девчонок, але для мене це неприпустимо – працювати з тими, кого з перших днів роботи цікавить те, як коректно з точки зору бухгалтерії платити за джінсу.

По-четверте, «незабаром» – це чудове слово, але в контексті відповіді на запитання «коли оголо-

ЛІТЕРАТУРА ВЕДЕ

Анастасія Герасимова

сять конкурс на директора УІК», воно вже трохи дістало.

Продовжувати можна довго, думаю, незабаром підключаться мої колеги, тому не забирайте всієї уваги на себе. Це був корисний, хоч і сумний досвід».

Нагадаємо, що створено Український інститут книги рішенням Верховної Ради України, яка в січні 2016 року ухвалила Закон України № 954-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення системи державного управління у книговидавничій сфері». У вересні 2016 року на посаду виконувача обов'язків директора УІК було обрано Ростислава Семківа, який зареєстрував установу. У червні 2017 року оголосили конкурс на посаду директора УІК, яким у липні стала журналістка Тетяна Терен, що зробила перереєстрацію установи, об'єднала кабінети та видала каталог укра-

їнських книжок «New books from Ukraine». У січні 2018 року Терен звільнилася з посади директора УІК. У лютому міністр культури Євген Нищук призначив на посаду виконувача обов'язків директора УІК Сергія Ясинського. Власне, згадуючи керівника, Герасимова має на увазі саме його.

Наступна новина пов'язана зі створенням нового літературного фестивалю у Вінниці. Він має назву «Острів Європа». Як повідомляють організатори, досі він реалізовувався в рамках подій на Книжковому Арсеналі, на Форумі видавців і на фестивалі «Intermezzo». Фестиваль присвячений діалогу між «малими» або ж «камерними» літературами тих країн, що, як і Україна, не мають великих можливостей для підтримки своєї літератури за кордоном, та літературами, які майже не перекладаються через малу кількість знавців відповідних мов. «Проте це не означає, що українська, білоруська, румунська, ірландська, ізраїльська, балканські літератури є менш цінними, тубільними й нецікавими», зазначають організатори. Вони планують надати слово голосам, яких менше чути в Україні через їхню недостатню медійну розкрученість, та авторам, яких у нас поки що не видавали.

«Європейцям властиво частково обмежувати світогляд своєю береговою лінією. Вони розуміють Європу як острів, поза межами якого лежить новий, абсолютно інший, незвіданий світ. Проте, якщо замислитися трохи глибше, то цей острів не відомий самим європейцям, і його часто сприймають як щось єдине, монолітне й неперушне. Щоби показати, що це не так, що ця монолітність лише поверхова й під зовнішнім шаром спільних рис

і спільних векторів мислення вгається багато різних, суперечливих і цікавих у своїй неоднорідності патернів світобачення, ми вирішили актуалізувати цю тему через діалог європейських літератур і власне літератур, які звикли вважати «малими», – пояснила співзасновниця проекту Анна Вовченко.

Письменниця і кураторка міжнародної програми фестивалю Катерина Калитко прокоментувала: «Ми хочемо говорити про географічну й ментальну категорію Європи тому, що це наш дім, але водночас українці дуже часто доводять собі, що «Україна – це Європа», а не живуть із цією думкою. Ми намагалися зрозуміти, звідки цей автотренінг, чому в нас немає цього питомого знання, а якщо і є, то ми все одно в нього не до кінця віримо. Мова й література часто першими реагують на великі зміни, які відбуваються

тинент» намагається зберігати свої культурні обриси й традиції, все одно відбуваються відцентрові процеси, якими свого часу були розпад Радянського Союзу і Югославії. Зараз ми бачимо прецеденти Косова, Каталонії, Brexit-у. Локальний досвід може проговорити те, для чого забракло мови великим літературам. Парадоксально, що українська – мова великої країни, із великою кількістю носіїв – лишається «камерною», тому що їй бракує уваги у світі.

Ми хочемо показати, що безвіз – це категорія не тільки формальна та бюрократична, а й ментальна. І цей безвіз шляхами літератури до нас прийшов уже давно, зокрема патрони нашого фестивалю Михайло Коцюбинський, Василь Стус і менш відомий, але не менш важливий Ігор Костецький – довели це своїм життєвим і творчим шляхом».

Ще один новий фестиваль, який щойно з'являється, це MERIDIAN POLTAVA. Участь у ньому візьмуть письменники зі Швеції, Німеччини та України.

Тетяна Терен

у світі, зокрема, ми це побачили після анексії Криму, початку війни на Донбасі і з настанням соціальних зсувів, які відбуваються в Україні досі».

На думку співзасновниці проекту, література є найдовшим різновидом людської пам'яті, адже всі великі зміни й соціальні переломи відображаються у свідомості й зберігаються в літературі так, що їх можуть зрозуміти наступні покоління, які не застали певних історичних реалій: «Узагалі світ, переживши глобалізацію, увійшов у еру нового номадизму, став тіснішим і ближчим. Тому навіть мови-гегемони, такі, як англійська, німецька, іспанська, перетворюються на сукупність малих, якими можна говорити про різні локальні досвіди. Попри те, що «старий кон-

За словами ідейного натхненника фестивалю, президента Міжнародної літературної корпорації MERIDIAN CZERNOWITZ Святослава Померанцева: «Полтава – це поезія, але поезія-реквієм. Фестиваль – це данина пам'яті жертв Полтавської битви. Він має надати новій конотації слову «Полтава» та відповіді на запитання, чим це місто є сьогодні».

Директор фестивалю MERIDIAN POLTAVA Олександр Ткаченко додає: «Ми прагнемо об'єднати громаду Полтави та області – активістів, журналістів, творчу та наукову інтелігенцію, бізнес, політику і владу – заради досягнення спільної мети – створення сучасного інтелектуального культурного обличчя міста».

Підготувала Любов ЯКИМЧУК

Катерина Калитко

КИРИЛО СТЕЦЕНКО: ПРОЕКТ «DRUM & BACH» – ДВЕРІ У МАЙБУТНЄ

11 квітня 2018 року в Колонній залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України відомий український скрипаль і композитор, голова Київського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» Кирило Стеценко у свій ювілейний день народження презентував проект «DRUM & BACH».

Про що цей проект, як і скільки він готувався, що було його підґрунтям – про це наша розмова з паном Кирилом.

– Скажіть, будь ласка, пане Кириле, як і коли виникла ідея щодо створення такого проекту?

– Саме з композиції PRESTO (остання частина Сонати № 1 Й.-С. Баха для скрипки соло) народився проект «DRUM & BACH». Ця ідея прийшла 1980 року у м. Броди, де я, соліст Рівненської філармонії, виступав із сольним концертом. Тоді подумав, що було б цікаво запропонувати сучасній молоді цю музику в обробці для скрипки та ударної установки у стилі джаз-рок або спід-метал. Тепер цей твір отримав назву «ВТЕЧА З ПЕКЛА», і граємо його в моїй новій редакції разом із Сергієм Хмельовим, відомим українським музикантом, який працює в Національній опері, викладає майстерність гри на ударних інструментах студентам консерваторії, відомий як блискучий ударник у рок-музиці та джазі.

Згодом, через кілька років, я зрозумів, що весь концерт, який побудований на дуеті скрипки та ударних, звичайна публіка не сприйме. Став думати про обробки інших частин сольних сонат і партит Й.-С. Баха і дозволив собі ввести контрабас, а згодом і гітару, яка потім була замінена бандурою, після того, як мене познайомив з молодим одеським

джазовим бандуристом режисер Сергій Проскурня.

Другим твором Й.-С. Баха, який мені вдалося аранжувати для цього проекту, стала перша частина Партити № 2 – Алеманда (Allemanda). Якось, програвши цей твір у голові, я зрозумів, що він дивовижно може звучати в ритмах та акордах знаменитого бразильського пісенно-танцювального стилю «босанова». Спочатку я намагався його виконувати із джазовими гітаристами, але гармонія Баха виявилася дуже складною для вільної імпровізації. Довелося сісти за написання партитур. Але, коли познайомився з бандуристом Георгієм Матвієвим, то зрозумів, що його бандура може трактуватися і як гітара, і як фортепіано, а також як різноманітні перкусійні інструменти. Цей гібрид або мікс «алеманди» з «босановою» я назвав «Алленова».

Далі було простіше, оскільки стала зрозумілою концептуальна культурологічна ідея та базова композиторська технологія для наступних обробок. Я зрозумів, що для кожної окремої частини сонати або партити Баха треба відшукати популярний

стиль у танцювальній музиці ХХ ст., який здатний органічно накладатися на відповідний жанр епохи бароко. Так виникли суміші французьких «курантів» і «гавоту» з американським «рок-н-ролом» та ямайським «реггі».

– **Ваші партнери – артисти проекту?**

Власне, на концерті були присутні всі основні артисти проекту, хоча водночас я співпрацюю з контрабасистом зі Львова Сергієм Федорчуком та контрабасистом з Мадейри Габором Болбою.

– **Чи виступали Ви вже десь із концертами?**

– Зцією програмою я вже виступав у Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, у місті Хотин, у Чернівецькій та Львівській обласних філармоніях, а ще один благодійний концерт відбувся за сприяння Київської «Просвіти» в Національному музеї літератури України. До речі, виступ у Львові, за пропозицією директора місцевої філармонії Володимира Сивохопа відбувся саме 21 березня – у день 333-річчя від народження Йоганна Себастьяна Баха. А керівництво Національної філармонії України визначило дату концерту саме 11 квітня, що дивовижно збіглося з моїм днем народження.

Мета проекту – показати мултистилістичні обробки творів Баха. Кожен із представлених творів складається з 4–8 частин, і кожна частина має свій власний образний світ, жанр і традиції виконання. Щоб здійснити обробку, до кожної частини потрібно віднайти сучасний, але особливий стиль, який з нею органічно поєднується і водночас є неочікуваним.

– **А в чому, власне, особливість концерту в Національній філармонії України?**

– У Києві мені вдалося зіграти Сонату № 1 та вибрані частини із трьох партит. Під час невеликої гастрольної поїздки Україною зі мною був лише Георгій Матвій

(бандура), щоправда у Львові до нас долучився контрабасист Сергій Федорчук. А в концерті в Києві брала участь команда з п'яти виконавців. Крім мене та бандуриста Г. Матвієва, до проекту долучилися Назар Стець (контрабас), Сергій Хмельов (ударні) і Володимир Шпудейко (стептанець). У столиці ми показали найповнішу програму мултистилістичних обробок.

Ці обробки поєднують танцювальні жанри барокової сюїти XVII століття зі стилями сучасної популярної музики. Під час концерту глядачі не можуть не відчувати, як поважна «алеманда» миттєво перетворюється на «блюз» або «босанову», як вишуканий «гавот» береться витанцювати «гопака» або «реггі», а весела «куранта» створює таку несподівану пару з американським «рок-н-ролом», що навіть fuga вже сприймається, як «бугі-вугі».

нах, джазових або рокових фестивалів. Вона не має меж щодо аудиторії. Моя мета – зацікавити молоду публіку і людей старшого віку, які цікавляться і живуть сучасним життям.

У концерті ми грали Сонату соль мінор та вибрані частини з трьох партит для скрипки соло. Загалом прозвучало 17 частин, з яких сім постали в нових аранжуваннях із такими назвами: «Втеча з пекла», «Фугі-Вугі», «Алленова», «Блюзанда», «Роканта», «Сарабанда в сингулярному просторі».

У Києві мені пощастило доволі якісно й успішно презентувати свій задум. Але він поки що був оприлюднений лише частково і в основних ідеях.

У кожній із сюїт кількість частин була трохи скорочена. Це пов'язано з психологією публіки, а також вимогами адміністрації філармонії. Адже концерт має

– **Я уважно слухала концерт і, зізнаюся, була дуже здивована таким підходом до осучаснення музики Йоганна Себастьяна Баха. Мені сподобалось, та й не тільки мені, бо, спостерігаючи за глядачем, я зрозуміла: усі в полоні неймовірної ейфорії від музики, це було написано на обличчях людей. До речі, в залі було багато й молодих людей.**

– Публіка в Києві доволі доброзичлива і ментально була готова до такого експериментального концерту. Мені це дуже сподобалося. І хоч за формою цей виступ був академічним, проте за змістом усі розуміли його незвичність. Цю програму можна показувати не лише у філармоніях, але і в нічних клубах, на стадіо-

тривати до двох годин з антрактом. Але головні частини все ж прозвучали.

Можливо, доведеться і надалі скорочувати кількість частин, аби мати можливість спілкуватися із залом, пояснювати сутність обробок, щоб слухачі були залучені до творчого процесу, аби зменшувати бар'єр між артистами й публікою.

– **Дякую. Саме про це я хотіла з Вами поговорити, оскільки на такі концерти приходять не тільки артисти, композитори, музиканти, але й звичайні люди, які люблять музику й цікавляться культурно-мистецькими надбаннями, тому спілкування із залом було б дуже доречним. Над чим працюватимете далі?**

– Я офіційно презентував цей проект у столиці України і далі маю намір показувати його всьому світові. Він має три фази свого розвитку. Спочатку потрібно завершити першу, яка є суто музичною.

Отже, в Києві ми показали 17 частин, а 7 з них було оброблено. Кожне аранжування здійснювалося в іншому стилі. Тепер мені як аранжувальнику і композитору доведеться здійснити ще 10 обробок. Так завершиться перший етап створення продукту, який можна показувати на музичних фестивалях та імпрезах сучасного мистецтва – всюди у світі, де виявлять інтерес до цього проекту.

Потім зможу перейти до другого етапу з використанням сучасного балету (contemporary ballet), в арсеналі якого є не лише класичні, а й народні, сучасні та вуличні танці. У такий спосіб ми через хореографію посилюємо діалог сучасного глобального світу з бароковою культурою Європи XVII ст., зробимо його яскравішим та розмаїтішим. А на третьому етапі вживатимемо нові відеотехнології та модерні сценічні можливості оперних театрів.

– А чому саме Бах?

– Це видатний композитор, який у голові тримав Всесвіт, музичні традиції різних народів, душу кожної людини. Я люблю говорити про нього: «Другий після Бога». Бах справді був геніальним не лише у плані якості музики, але й став феноменом плідності. Створив стільки досконалої музики, що, якби її тільки переписати, то звичайному переписувачеві нот не вистачило б життя. Він був таким довершеним професіоналом, що йому не потрібно було робити навіть чернеток для своїх творів. Він стоїть на вершині найвищої гори у світі Музики.

На концерті я намагався не загравати з публікою, не спрощувати Баха. Віднайшовши сутність певного твору, я прагнув лише посилити те, що резонує з духом і досвідом нашого часу.

– Дякую Вам, пане Кириле, за Ваш творчий підхід до справи, адже Ви не тільки талановитий скрипаль, композитор і артист, Ви й креативний режисер і актор, який досконало вибудував драматургію концерту і посту-

пово підіймає градус емоцій до рівня «кипіння».

– Бачення дива у зіткненні культур, відчуття насолоди від резонування епох – ось прояви духу постмодернізму, що витає над часами і цивілізаціями глобалізованого світу. В таких обставинах все більше людей сприймають музику Й.-С. Баха як надзвичайно близьку й актуальну. Деякі музикологи стверджують, що композитор заклав підвалини джазу, певних напрямів рок-музики і навіть підготував World Music.

– Яке майбутнє Вашого проекту? Перспективи розвитку?

– До 2020 року я мушу закінчити стилістичні обробки всіх обраних 17 частин з Сонати соль мінор і трьох партит для скрипки соло Й.-С. Баха. Потім ця програма має бути представлена на різноманітних музичних і мистецьких фестивалях світу. Протягом наступних років я хочу підключити до проекту балетмейстера та артистів, які танцюють у стилі «contemporary ballet», щоб відтворити засобами хореографічного мистецтва свою музично-культурологічну концепцію, яка полягає у зіставленні та грі контекстами часів та національних культур. А вже на наступному, третьому етапі я збираюся підключити сучасні технології телебачення і найновіші технічні можливості оперних театрів, щоб запропонувати новий тип шоу-програм.

– Фіналом та окрасою вечора стало яскраве Великодне привітання Й.-С. Бахові, Вам, ювілярові, та всім глядачам від Дитячого фольклорного театру «Дай Боже!»

– Це був також і подарунок на мій день народження, який містить славу і звеличення Баха, а також звеличення і славу Ісусові Христові. Із пропозицією виступу цього колективу до мене звернулася його мистецька очільниця Ольга Мельник.

Спочатку думали, як це зробити, аби програма українського фольклорного колективу гармонійно поєдналась із творами Баха. А виявилось – все просто, адже концерт відбувався на третій день Великодня. Юні артисти віншували Баха, якому нещодавно виповнилося 333 роки, віншували з Великоднем усіх глядачів,

а також віншували й мене у день мого народження. В українську обрядову стихію, яку створив «Дай Боже!», органічно вписався й бандурист Георгій Магвіїв.

Для мене був дуже важливим цей виступ дитячого колективу, адже діти – це справді наше майбутнє. І свій проект я мислю не як звіт про минуле. Значно важливіше показати перспективи і скрипкового мистецтва, і української культури у світі, а також зафіксувати зміни в стилі комунікацій між людьми й націями. Проектом «DRUM & BACH» я прагну відкрити двері у майбутнє. А виступ ансамблю «Дай Боже!» став символічним.

– Дозвольте запитати, чи маєте спонсорів? Чи підтримує проект держава?

– Настає момент, коли спонсори та бізнес-партнери будуть необхідними для подальшого розвитку проекту. Щодо участі та підтримки з боку держави, то досвід показує, що державні служби здатні лише гальмувати інноваційні ініціативи. До того ж, легше знайти партнерів у міжнародному діловому просторі, оскільки наші бізнесмени значно охочіше копіюють вже переврені західні зразки, ніж підтримують оригінальні та лідерські вітчизняні проекти.

– Пане Кириле, на Вашому концерті було багато відомих людей, які дуже високо оцінили його рівень, організацію та Вашу ініціативу й сміливість посилити те нове в музиці, що резонує з духом і досвідом нашого часу.

Відома українська співачка Анна Солонична, активна громадська діячка, артист-волонтер, композитор, унікальна виконавиця українських романсів, народних пісень сказала: «Авторський концерт ювіляра, заслуженого артиста України Кирила Стеценка, пройшов на одному подиху! Як завжди – витончена, рафінована, досконала гра на скрипці. У сьогоднішньому вечорі дуже молодий і милозвучно, тонко й водночас потужно, високопрофесійно звучали твори Й.-С. Баха. Кириле, так тримати! Радуй нас новими творчими зверненнями, своєю невичерпною життєвою енергією, наснагою й оптимізмом! Многая літа!»

Керівник дитячого фольклорного театру «Дай Боже» Ольга Мельник щиро віншувала Кирила Стеценка з великим творчим доробком і ювілеєм: «Шановний Кириле, дорогий друже! З роси і води Тобі на многі і благії літа! Ти робиш велику справу для України. Твоя музика – радість для душі дорослого і малого, на ній формується характер підрастаючого покоління, а це майбутнє нашої держави».

Учасники фольклорного театру «Дай Боже» подарували Кирилові Стеценку барвінковий вінок-оберіг і символічне «дерево роду».

З вітальними словами виступили: Наталія Строчан – дипломант Міжнародних конкурсів, піаністка; Валентина Іванівна Дюдєн-

аналітик та експерт, разом зі Світланою Єременко;

Володимир Лукашев – художній керівник Національної філармонії України;

Олександр Спреціс – відомий скрипаль, педагог, доцент НМАУ ім. П. І. Чайковського, секретар кафедри скрипки;

Сергій Проскурня – відомий режисер, постановник багатьох урядових концертів, режисер-постановник культового фестивалю «Червона Рута», колишній музикант, альтист;

Від імені Правління і Ради Київського міського об'єднання «Київська «Просвіта» ГО ВУТ «Просвіта» імені Т. Шевченка виступила заступник голови Правління Ольга Ходацька, яка прочитала власний вірш:

ко – вчитель Кирила Стеценка, вчитель математики Київської середньої спеціалізованої музичної школи ім. М. В. Лисенка, яка виховала не одне покоління музикантів і завжди радо розділяє успіхи своїх вихованців;

Лариса Зязюн – професор філології з Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова;

Соломія Мельник – володарка Гран-прі Фестивалю «Червона Рута», одна з солісток сучасного та всесвітньо відомого музичного ансамблю «DAKH DAUGHTERS»;

Богдан Яременко – відомий дипломат, голова ГО «Майдан закордонних справ», політичний

Скрипаль, і композитор, і артист

Сьогодні день народження святкує.

Нехай Всевишній

Вам земний щедрот

Та в'язочку Добра й Краси дарує!

Зі словом Істини

Ви йдете у народ!

Надія, Віра і Любов

у серці хай вирують!

Вам просвітяни шлють

«многа-многая літ»,

А мир і щастя

Вам хай Доля подарує!

І додала: «Шановний Кириле Вадимовичу! Київські просвітяни щиро вітають Вас із славним ювілеєм! Широкий діапазон Ваших знань та інтересів, працьовитість і відданість справі, організаторські здібності, тверда життєва позиція здобули визнання й повагу серед колег просвітян та громадськості. Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я, нових творчих здобутків і наснаги в усіх справах. Нехай мир, злагода і добробут завжди супроводжують Вас і Вашу родину. Бажаємо Вам доброго здоров'я, особистого щастя, вагомих досягнень та здійснення найзаповітніших мрій. Сімейного затишку, злагоди та добробуту у Вашій оселі».

Ольга ХОДАЦЬКА,
член НСЖУ,
заступник голови Київської «Просвіти»

ПРЕМІЯ «ГЛИНЯНИЙ КІТ-2018» ОГОЛОСИЛА СПИСОК ЛАУРЕАТІВ

**Нагородження авторів
найпомітніших книжкових
видань 2017 року «Літературні
підсумки року «Глиняний кіт»
відбулося 12 квітня 2018 року.**

Ніна ГОЛОВЧЕНКО

На церемонії, яка відбулася в Києві, у Національному центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса, було оголошено імена двадцяти лауреатів.

Організатори дійства: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київська організація Національної спілки письменників України та газета «День».

Вели церемонію поетеса Олена Задорожна і голова Київської міської організації НСПУ, письменник Володимир Даниленко.

У вступному слові ведучі зауважили, що кіт як символ може тлумачитися одночасно і добрим духом житла, і посланцем зла. В українській традиції кіт більше асоціюється з домом і домашнім затишком. Він – індивідуаліст, істота незалежна, вередлива і ціл-

ки, науковці, перекладачі: поетеса Алла Миколаєнко, наукова співробітниця Інституту літератури Тетяна Белімова, письменниця Олена Андрейчикова, письменник і перекладач Василь Довжик, перекладач, автор перекладу роману Д. Джойса «Улісс» Олександр Мокровольський, президент Фонду сприяння ініціативам газети «День» поет Микола Гриценко, доктор філологічних наук, професор Микола Васьків.

Олександр Мимрук. «За яскравий поетичний дебют року». Збірка поезій «Цукровик», видавництво «Смолоскип».

Дмитро Павличко. За вибрані вірші, пісні, поеми «Два кольори». Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Олег Рибалка. За роман-триптих «Гра в життя». Видавництво «Легенда».

Надія Гуменюк. Книжка оповідань «Поговори зі мною». Видавництво «Віват».

Ганна Костенко. Книжка «Цурки-гілки» (Джазові імпровізації та оповідання). Видавництво «Саміт-книга».

Анастасія Нікуліна. Книжка «Сіль для моря, або Білий Кит». Видавництво «Віват».

Михайло Гранд. Книжка «Завжди поруч». Видавництво «Саміт-книга».

Олег Коцарев. Роман «Люди в гніздах». Видавничий дім «КОМОРА».

Надія Мірошниченко, Ярослав Верещак, Олег Миколайчук. «За впорядкування антології п'єс для дітей». Книжка «Драматичок». Видання Національного центру театрального мистецтва імені Леся Курбаса.

Дмитро Муравський. «За фотокнигу про російсько-українську

війну на Донбасі». Видання «Через війну. Погляд волонтера». Видавництво «Люта справа».

Григорій Кияшко. Книжка «З погляду старого дзигаря». Видавництво «Щек».

Ганна Буйджі. Книжка «Микитась Боровичок». Видавництво «Саміт-книга».

Мар'яна Прокопович. «За переклад з італійської мови книжки Данієлі Тразатті «Золотий кролик». Видавництво «Лаурис».

Дмитро Чистяк. «За переклад з французької мови роману Маргеріт Юрсенар «Адріанові спогади». Видавництво «Журнал РАДУГА».

Олена Степаненко. «За переклад з білоруської мови книж-

Олег Коцарев), а також різного досвіду (у Сергія Пантюка понад 20 книг, відзнаку отримав за збірку поезій «Так мовчав Заратустра»; Олега Рибалку відзначено за дебютний «дорослий» роман-триптих «Гра в життя»). Було відзначено і перекладачів художньої літератури.

Своїми відчуттями у зв'язку з нагородою поділилися лауреати Літературної премії «Глиняний кіт» Дмитро Чистяк, Сергій Пантюк та Олег Рибалка.

Дмитро Чистяк:

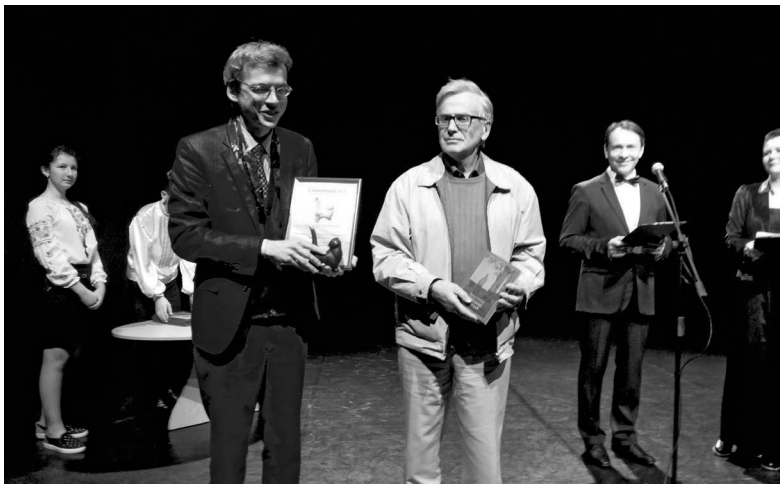
«Надзвичайно зворушлива нагорода з рук живої легенди нашого перекладу Олександра Мокровольського, в дуже добірному товаристві. Зрештою, не маю зіркової хвороби, тож розумію, що в моїй скромній особі відзначили справді видатну франкомовну письменницю ХХ століття, першу жінку у Французькій академії Маргеріт Юрсенар і її навдивовижу глибокий історіософський роман «Адріанові спогади». Дякую команді видавництва «Радуга» за справдження давньої мрії, а рідній Спільці – за Кота, якого не дарма так шанували єгиптяни, езотеричні вірування яких доленосно вплинули на жереб імператора Адріана...»

Сергій Пантюк:

«Відчуття приємні, з певним елементом позитивної розгубленості. Не я подавав книжку до журі, навіть не знав, що її подали. І тут раптом телефонують: маєш бути на врученні за будь-яких умов! Хотіли зберегти інтригу. Але я наполіг, щоб сказали. Загалом, я вважаю, що будь-яка відзнака для письменника – це підтримка його діяльності і визнання. Тому щиро вдячний усім за премію».

Олег Рибалка:

«Відчуття однозначно приємні. Такі відзнаки дуже мотивують працювати далі. Оскільки я новачок, я не відчуваю ще, що важливе, що ні в сучасній українській літературі, як і відзнаки. Тому це було справді несподівано».

ком віддана своїм котятим справам. Українська література теж незалежна і вередлива, а український письменник теж – індивідуаліст. Отож цією характеристиками обумовлено назву премії.

Лауреатам вручалися дипломи, а також невеличкі статуєтки глиняних котиків білого та чорного кольорів. Примружені від задоволення котяті очі, вушка й кінчики зухвало задертих хвостиків розмальовано золотом фарбою. Лауреат Гран-прі отримав великого kota, що вмонтований на задні лапки, прикрасив шию блакитною стрічкою і спокійно, хоча й трохи здивовано, споглядав зграйку котів та учасників святкового зібрання.

Нагороди вручали почесні гості, молоді і поважні письменни-

Лауреати Літературної премії «Глиняний кіт» за підсумками 2017 року:

Наталія Яковенко. Головний приз «За книжку «У пошуках Нового неба: Життя і тексти Йоанія Галятовського». Видавництво «Лаурис».

Микола Воронін. «За збірку громадянської лірики». Збірка поезій «Вірші одного кіборга», видавництва «Майдан» і «Смолоскип».

Сергій Пантюк. «За книжку громадянської лірики». Збірка поезій «Так мовчав Заратустра», видавництво «Смолоскип».

Ірина Жиленко. «Євангеліє від ластівки». Диплом «За самобутнє відображення епохи». Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» Івана Малковича.

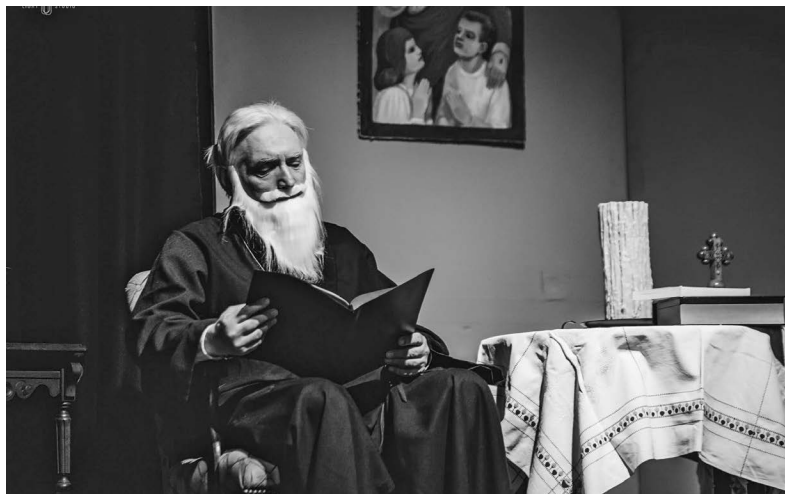

**Шановна українська громадо!
Україна єднає нас своєю
історією, вірою, мистецтвом,
музикою, традиціями
і звичаями. Ми любимо там
бувати, бо все згадане –
то частина української,
а отже й нашої культури.**

Лілія КОНЕЧНА

Безцінними скарбницями культурних цінностей нашого народу є музеї, де зберігаються численні шедеври мистецької спадщини українців. Одним з таких є Національний музей імені Андрея Шептицького у Львові, заснований видатним Митрополитом задля збереження, відновлення, дослідження та експонування найкращих творів народного та професійного мистецтва. Наукові дослідження, які

Степан Генік-Березовський (Митрополит А. Шептицький)

здійснює музей упродовж усього часу свого існування, давно довели світові, що оригінальне українське мистецтво, зокрема український іконопис, має найкращі зразки світового рівня.

Як культурно-наукова інституція музей завжди потребував високопрофесійних працівників, серед яких було чимало ентузіастів, що все своє життя присвятили музейній справі й цим долучилися до вельми шляхетної місії – уславлення України як великої культурної держави.

Одним із таких самовідданих працівників був багаторічний директор музею Іларіон Свенціцький. Саме він збагатив колекцію музею творами Модеста Сосенка, Петра Холодного, Михайла Бойчука.

На зміну батькові згодом прийшла його донька – Віра Свенціцька, аби не тільки продовжити його славу працю, а й зробити набагато більше, ніж він замислював.

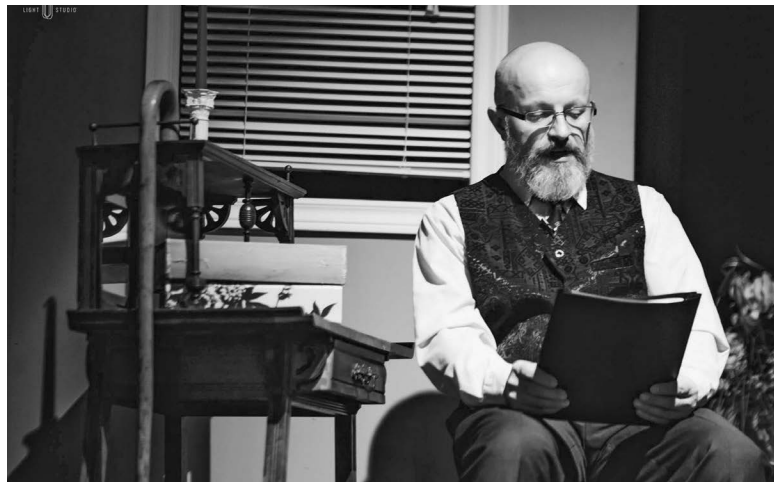
Віра Свенціцька (1913–1991) – українська мистецтвознавиця, видатний науковий працівник Національного музею у Львові, донька українського громадсько-культурного діяча, філолога та етнографа Іларіона Свенціцького. На долю цієї жінки випало багато випробувань.

Будучи уродженкою Львова, з дитинства увібрала в себе

НЕСКОРЕНА ТА ВІДВАЖНА

нескорений дух українства, Віра Іларіонівна була активною діячкою УВО та ОУН, за що була репресована і заслана у сибірську тайгу. Там, в іркутських таборах, вона провела довгих 8 років разом з іншими жертвами сталінського режиму, які, як і ця мужня жінка, були стійкі у своїй вірі в українську державність та український народ.

Нескорена та відважна Віра Свенціцька повернулася на рідну землю у часи «хрущовської відлиги». Повернулася, щоб продовжити свою працю, якій вона присвятила усе своє життя – дослідження давнього українського мистецтва. Ця тендітна жінка працювала не покладаючи рук, щоб зберегти безцінну колекцію давніх

Адам Стець (Іларіон Свенціцький)

ій Україна має сьогодні збережену кількості історію, якою пишається.

Та чи думала Віра Свенціцька, що у XXI ст., по той бік океану, у далекій Канаді, її земляки присвячуватимуть їй урочисті заходи, щоб донести її історію та її заслуги до своєї громади в імміграції? Мабуть, що ні, не думала.

А чи пишлася б вона своїм народом, який, будучи розкиданим по всьому світу, не забуває своєї історії, своєї культури та визначних людей, і прагне донести ці знання до наступних поколінь, щоб зберегти цю пам'ять на віки? Так, пишлася б. І від усвідомлення цього ми, представники Українського Драматичного театру «Заграва» (м. Торонто), під керівництвом нашого незмінного творчого директора Йосипа Терлецького, ще більше пишаємося наданою нам честю відтворити біографію цієї жінки-героїні на сцені. Урочистий захід відбувся у лютому цього року у Пластовій домівці за ініціативою Комітету Українок Канади (відділ Торонто), який щороку проводить день пам'яті українських жінок-героїнь. Наш колектив утілює на театральних підмостках образи соратників та друзів Віри Іларіонівни, цитуючи уривки з їхніх спогадів і листів. Ці образи ожили завдяки праці наших талановитих акторів: Адама Стеця (Іларіон Свенціцький), Степана Генік-Березовського (Митрополит Шеп-

Лілія Конечна, авторка допису

тицький), Олексія Слепухова (професор Платон Білецький), Юрія Барсука (професор Григорій Логвин), Надії Петрик (доцент Христина Саноцька), Василя Ахтемічука (мистецтвознавець Володимир Вуйцік), Галини Ковалевич (мистецтвознавець Стефа Гнатенко), Мирослава Ковалевича (кандидат мистецтвознавства Юрій Ясиновський), Сергія Гаєвського (кандидат мистецтвознавства, директор Національного музею Василь Откович).

Чудово виконали масові сцени актори, які вже роками працюють у нашому колективі, так само, як і ті, що вперше ступили на театральну сцену, щоб узяти

Фінальна сцена

участь у цьому захопливому дійстві: Оксана Косаренко, Шантел Поточна, Оріяна Стець, Борислав Стець, Александра Микитенко, Зореслав Книшук, Кевін Поточний, Артур Нещадін, Ірина Глива, Максим Павлишин, Оля Катрушенко та інші.

Грандіозну роботу у підготовці свята провели художник по костюмах нашого театру Катерина Мар'євич, відеорежисер Олег Мар'євич та звукорежисер Павло Макаренко.

Зал не стримував сліз під час сцени про вивезення українського населення до сталінських таборів. Та й неможливо було стримати емоції під дивовижні голоси наших солістів Оксани Пікуш та Тараса Брилинського, які проникають до глибин людської душі, не залишаючи байдужими нікого. А під дзвінкю струни бандури Наталки Гіль завмирало серце.

«Боже великий, єдиний, нам Україну храни...» – ця молитва лунала мовчазним підтекстом до кожного слова всіх наших учасників того вечора: ведучих – мене та моєї колеги Світлани Новак-Гірник, наших акторів та наймолодших дійових осіб, які взяли участь у постановці і яким ми дякуємо за усвідомлення значущості заходів, присвячених українству. Окремо складаємо подяку за плідну співпрацю Христині Цурковській, голові Комітету Українок Канади, та Катерині Литвинюк, яка урочисто відкрила наше свято. Слова подяки висловлюємо нашому спеціальному гостеві з Оттави Володимирові Катрушенку, який звітав до нас, щоб поділитися своїми особистими спогадами про цю надзвичайну жінку-українку, берегиню нашої історії – Віру Свенціцьку. І звичайно, ми не можемо оминати увагою нашого дорогого глядача, позаяк без вас цей вечір не відбувся б. Щиро дякуємо та чекаємо вас на наших наступних імпрезах, адже день пам'яті, присвячений героїчній українці, був першою театральною постановкою, з якою театр «Заграва» увійшов у свій ювілейний 65-ий рік. Попереду ще багато цікавого, веселого та драматичного з життя українського народу тут, у Канаді, і там, далеко за океаном, у рідній Україні.

А я, натхненна мужністю української жінки, стійкістю її характеру, загартованого болем та непростотою долею, хочу присвятити кілька рядків їй – жінці-героїні:

*Я не зйду із обраного шляху,
Не відступлю від прагнень,
від мети.*

*На цім путі я не зазнаю краху,
Бо буду впевнено і вміло йти.
Я перемогу свою бачу
І крок за кроком прокладаю хід.
Я з гордістю переступлю невдачі
Зміцнівши тільки від зазнаних
бід.*

*Я подолаю цю важку дорогу,
Мені залишився останній крок.
Його ступити вже піднесла ногу,
Зі мною віра і зі мною Бог!*

«УКРАЇНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ТЕБЕ»

Українська дитяча література переживає ренесанс – з'являються нові цікаві автори, видаються якісні книжки, відбуваються важливі події. Одна з них – Тиждень дитячої книги, що відбувся у Києві під орудою бібліотек.

Під кінець 2017 року за підтримки Київської міської ради вийшов друком збірник «Україна починається з тебе» – твори для дітей від сучасних українських письменників, до укладання яких, за ініціативи упорядниці збірника Марії Морозенко, мали стосунок і бібліотеки – юні читачі стали ілюстраторами окремих творів улюблених авторів.

А вже напередодні Міжнародного дня дитячої книги, який увесь світ відзначав 2 квітня, у бібліотеках Солом'янського району відбувся Фестиваль дитячого читання «Україна починається з тебе», лейтмотивом якого і були ці, завжди актуальні, слова видатного державотворця В'ячеслава Чорновола. І вони, без перебільшення, є культурним маркером, культурною ідентифікацією кожного і маленького, і дорослого громадянина нашої країни.

Упродовж тижня відбувалися різні читацькі активності із цікавого, захопливого, оригінального світу дитячої літератури: вікторини, квести, майстер-класи, ігрові вправи, родинні читання і, найголовніше, ціла низка зустрічей з письменниками, твори яких можна прочитати на сторінках збірника.

У дванадцяти бібліотеках Солом'янки з дітьми зустрічалися, спілкувалися, презентували свої твори Іван Андрусак, Леся Воронина, Оксана Кротюк, Наталія Осипчук, Мія Марченко, Марія Морозенко, Наталка Поклад, Євгенія Пірог, Леся Пронь, Тетяна Череп-Пероганич.

У центральній районній бібліотеці імені Ф. Достоєвського

Леся Воронина

з юними читачами зустрічалась письменниця, голова творчого об'єднання дитячих авторів Національної спілки письменників України Марія Морозенко. Зустріч відбулась у формі діалогу між авторкою та найменшими відвідувачами бібліотеки, які тільки-но вчаться читати. Тому їм було цікаво дізнатися від самої письменниці, як же народжуються казки. А казки Марії Морозенко з'явилися тоді, коли донька письменниці була маленькою. Власне, такого віку, як і нинішні гості бібліотеки. Щовечора донька читала казки українських авторів, а якось запитала, коли її мама почитає власну казочку. Як пригадує Марія Морозенко, тієї ночі вона не могла заснути – вигадувала сюжет, бо ця казка, на прохання доньки, мала бути саме про хлопчика. Власне, першою казкою і стала історія про «Незвичайні пригоди Чока, який шукав Країну Щастя». Хлопчик Чок мандрував у Країні Ласунів та в Країні Замазур. Як з'ясувалося, серед дітей не було замазур, бо всі зранку вмиваються...

У бібліотеці імені І. Світличного побувала письменниця й журналістка Леся Воронина. А разом із

нею її талісман – товаришка Пані Гава – м'яка іграшка, яка не лише здійснює бажання, а й виконує ще одну важливу місію для письменниці – допомагає запам'ятати прізвище авторки. Проте Пані Гава виконує бажання лише тих дітей, які приходять на зустріч із письменницею у гарному настрої. А цього дня всі були радісні і веселі, бо розмову письменниці, власне, і розпочала зі знайомства не лише з Пані Гавою, а й із суперагентом 000 та «Таємним товариством боягузів» і «Таємним товариством брехунів». Утім, як з'ясувалося, гості бібліотеки аж ніяк не були боягузами... а тим паче, брехунцями, і охоче відповідали на запитання письменниці.

Бібліотека імені О. Донченка потішила своїх читачів зустріччю із відомим українським дитячим письменником Іваном Андрусакком. Пан Іван розповідав дітям про свої книжки, зокрема зупинявся на сюжетах відомих «Стефа та її Чакалка» та «28 днів із життя Бурундука», давав характеристику героям своїх книг. Бесіда-діалог спонукала дітей мислити, давати правильні відповіді та весело сприймати гумор письменника.

До бібліотеки імені І. Багряного завітала відома письменниця Наталка Поклад. Пані Наталка розпочала зустріч із патріотичного вірша «Сміливці» та вірша про хутірець Наталки. Захоплива розповідь про рідний край, про «дороги між полями, в іменах моя земля». Письменниця дуже зацікавила дітей чарівними вигаданими розповідями про дівчинку Марійку. Та чи не найважливіше слухала цю розповідь дівчинка на ім'я Марійка. Наталка Поклад розповіла і не вигадану історію про дівчинку Марійку, власне, таке ім'я має її онука. Тож одного зимового дня, коли пані Наталка поверталася з роботи, почула у засніжених кушах тихе «няв!» Зазирнула у куці, а там – маленьке кошенятко, що тремтіло від холоду. І вже 18 років Наталка

Поклад та її онука Марійка складають віршики про кицьку «Вухаську».

Складалося таке враження, що діти вивчили всі віршовані загадки письменниці, окрім однієї, яку довелося розгадувати навіть дорослим. А найактивніші отримали подарунки від Наталки Поклад – журнал «Малютко», де надруковані і загадки, і віршики письменниці.

І шкода, що так швидко сплинув час... Бо вірші письменниці Наталки Поклад так захопили дітей своєю простотою і чарівністю, що Поліні й собі захотілося розказати віршик про «вишиваночку»...

У бібліотеці імені П. Вершигори відбувалися цікаві перевтілення – під орудою дитячої письменниці, керівника Всеукраїнської ініціативи «Додай читання» Євгенії Пірог, яка завітала з новою книжкою «Агент безпеки Ромчик, або Експрес Щастя», діти ставали справжніми Агентами часта та, проходячи квест і розгадуючи цікаві завдання про рідну Солом'янку, стали учасниками «Мали Щасливих пригод», у якій вже є читацькі групи з десяти областей України!

Під час творчої зустрічі з письменницею, журналісткою Тетяною Череп-Пероганич у бібліотеці імені М. Реріха і весняне сонечко світило по-особливому. Пані Тетяна прийшла на зустріч із дітками осяяна сонячною усмішкою, у жовтій сукні, а головне – із книжечкою «Назустріч сонечку». Малечі так сподобався герой книжечки – Богданчик, який шукав сонечко, що дехто впізнавав себе й підходив зі

своїми розповідями до письменниці. Бо кмітливий Богданчик, як і діти, мешкає у київській квартирі, він трішки непосидючий і вдома, і в дитячому садочку. Та настанови старших допомагають пізнати цей складний світ і зробити його добрішим. Отакий вийшов цікавий діалог авторки й маленьких слухачів. Ще діти залюбки відгадували загадки, складені Тетяною Череп-Пероганич. Насамкінець письменниця побажала діткам щодня крокувати казковою дорогою – назустріч сонечку!..

Це окремі враження від письменницьких зустрічей. А як підсумок можна сказати, що дуже добре і дуже важливо, що такі читацько-письменницькі практики вже стають у бібліотеках міста нормою; що дедалі більше дітей знають, що може запропонувати їм бібліотека, що, коли чують «буде зустріч із письменником», не запитують «а що, він ще живий?»; що живе спілкування тих, хто пише і тих, для кого пишеться – це особлива, певною мірою сакральна творча взаємодія, бо тільки так народжується справжнє, тільки так народжується цінна українська література.

Іванна ЩЕРБИНА,
директорка ЦРБ імені Ф. Достоєвського

ПЛЕКАТИ ПЕРЛИНИ ДУХОВНОСТІ

Нові форми роботи з підвищення ефективності навчання дітей та молоді норм християнської моралі і духовності були обговорені в педагогічному колективі навчально-виховного комплексу села Македони Миронівського району на Київщині. У розмові, яка мала дискусійний характер, взяли участь і столичні гості. Так, професор Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України Ірина Сіданіч зупинилася на особливостях, що існують у підходах до учнів різних вікових категорій та вихованців дошкільних установ. Присутні розглянули цілу низку рекомендацій у показових програмах та посібниках.

На необхідності зв'язку навчального циклу й аудіовізуального відтворення найкращих зразків вітчизняної музики та інших видів мистецтва наголосив у своєму виступі керівник Міжнародних проектів Українсько-

го фонду культури імені Бориса Олійника Валерій Козловський. Він також зазначив, що одним із варіантів такого поєднання має бути живе спілкування з майстрами сценічного і художнього образу, і пообіцяв надати підтримку фонду в організації таких зустрічей.

А після спілкування з педагогами відома журналістка, перекладач і філолог Лариса Оленівська провела майстер-клас із учнями старших класів на тему «Перлина мого краю». Адже саме у ці дні школярі готувалися до написання твору, присвяченого історії місцевої церкви Покрови Пресвятої Богородиці, попередницю якої було зведено ще на початку XIII століття. Свої роботи юні мешканці і мешканки Македон передадуть на конкурс «Забуті пам'ятки», який проводить Українське товариство охорони пам'яток історії та культури разом з Міністерством культури та Міністерством освіти і науки України.

Юрій ДРЮЧЕНКО

Марія Морозенко

ВІДРОДЖЕННЯ БУКОВИНСЬКОЇ ІКОНИ НА СКЛІ

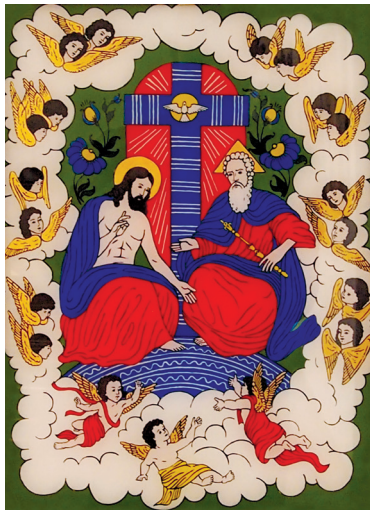
Альона Беженар

Ікона на склі – вид декоративно-ужиткового мистецтва, який розвивався на Буковині у другій половині XIX – першій третині XX століття. Проіснував доволі нетривалий час. У XX ст. такий унікальний вид мистецтва замінили ікони-олеографії.

Скляні образи були са-кразькою доміантою побуту, свідками численних родинних подій, свят і обрядів, та найголовніше, що перед ними молилися, зверталися до Господа, просили заступництва у святих.

Буковинських ікон на склі збереглося дуже мало. Вони найвнн та далекі від канонічності. Їх писали поодинокі народні майстри, а інколи й цілими сім'ями. Такі митці надавали своїм образам спрощеного вигляду, наповнювали сюжети побутовими реаліями та надавали творам земного характеру.

Нині досліджує, відроджує і популяризує такий вид мистецтва художниця із Чернівців Альона Беженар. Її ікони вирізняються власною манерою письма, стилізацією та інтерпретацією святих. Характерними

«Свята Трійця», 2016 р., в. скло, олія

рисами є площинне трактування форми, різкі графічні контури, яскрава палітра кольорів та розкішне декорування рослинним орнаментом. Свої творчі роботи майстриня демонструє на Всеукраїнських і обласних колективних та персональних виставках.

Альона Беженар переважно зображує одного чи двох святих, також є багатофігурні композиції. Одиночними пише лише таких святих, як Миколай, Варвара, Катерина, Параскева. До двофігурних композицій належать: Богородиця з Дитям (Одигітрія, Годувальниця, Неустанної Помочі), Апостоли Петро і Павло, Воздвиження Чесного Хреста, Святий Юрій, до багатофігурних: сцена Різдва Христового, Коро-

«Богородиця Одигітрія», 2016 р., в. скло, олія

мі та хвилясті лінії, штрихи, крапки, найчастіше використовує темно-сині, зелені, червоні, рідше – білі кольори. Цими засобами збагачує всю композицію ікони: одяг, квіти, предмети церковного начиння, елементи інтер'єру та екстер'єру. Наступний етап роботи – нанесення олійної фарби на скло. Коли всі прориси висохнуть, мисткиня покриває фарбою загальні площини композиції і залишає на тривалий час підсихати. Далі завершує та оформляє роботу. Альона Беженар для золочення німбів, одягу чи інших головних деталей ікони використовує фольгу або золоту акрилову фарбу. Після цього ікону зодягає у дерев'яну раму, а тильний бік забиває цупким та товстим картоном.

Палітра кольорів, яку використовує художниця, здебільшого скупа, але яскрава. Найчастіше для фону використовує жовтий, синій, блакитний, світло- та трав'янисто-зелений кольори, рідше – червоний та білий; для одягу: два відтінки зеленого, червоний, синій, жовтий кольори. Лики святих покриває блідо-рожевою фарбою без тінювання. Локальність кольору ікони розбиває декоративними мотивами рослинного походження, якими прикрашає фон, одяг та німби святих. Переважно це одна квітка з листочками або гілки квітів, цілі гірлянди або й віночки. Для декоративного оздоблення образу використовує елементи народної орнаментики, такі, як «зірочки», «павучки», «хрещики», якими заповнює тло ікони.

Ікони Альони Беженар відрізняються від автентичних манерою виконання, графічною побудовою, багатшим декоративним оздобленням та канонічністю.

Микола ШКРІБЛЯК,
заслужений діяч мистецтв України

«Св. Юрій», 2015 р., в. скло, олія

нування Марії, Притча про багача і бідного Лазаря, Пророк Ілля, Розп'яття з пристоячими, Свята Трійця, Богородиця Покрова.

Лики святих на іконах мають такі характерні риси: строгі овали обличчя, стиснуті губи, прямі носи, зведені дуги брів. Найчастіше релігійних особистостей зображує до пояса, до колін, рідше – на повний зріст. У верхніх кутах образу малює ангелів. Художниця часто зображує святих коронованими, що символізує силу влади.

Процес написання ікони є не надто складним, зображення виконується у зворотній проекції. Спочатку Альона вибирає скло, очищує його і знежирює скіпідаром. Далі тоненьким пензликом наводить контур, підклавши під скло заздалегідь підготовлений рисунок. Лінії проводить чорною олійною фарбою. Тінювання (чергування прямих та хвилястих ліній) виконує пензликом більшого розміру. Ним виконує пря-

Виставка українських художників відкрилась у Музеї Людвіга в Будапешті. Це перша велика презентація українського сучасного мистецтва в європейському музейному просторі.

Організатори – Музей Людвіга у Будапешті та Zenko Foundation. Понад триста гостей із різних країн – директори музеїв, фахівці із сучасної культури та мистецтва, дипломати та арт-критики – при-

сильними міжнародними культурними інституціями та спеціалістами», – зазначив Zenko Афтаназів.

Виставка вийшла яскравою та емоційною, представлено багато інтерактивних об'єктів, інсталяцій, документальні та концептуальні фотопроекти, живопис.

Учасники проекту: APL315, Пьотр Армяновський, Сергій Братков, Анатолій Белов, Артем Волокітін, Станіслав Волязовський, Вова Воротньов, Жанна Кадилова, Гліб

«ПЕРМАНЕНТНА РЕВОЛЮЦІЯ»

хали привітати наших художників на відкритті знакового для України проекту.

Із урочистою промовою виступила Надзвичайний та Повноважний посол України в Угорщині Любов Непоп, директор Музею сучасного мистецтва – Музею Людвіга в Будапешті Джулія Фабеньї, засновник Zenko Foundation Zenko Афтаназів. Спікери підкреслили важливість культурної події для українського мистецького руху та європейського глядача.

Експозиція поєднала три покоління художників, які представили знакові твори вітчизняного арту від кінця 80-х до сьогодення. «Виставка є лише частиною, певним зрізом багатовимірної української культури. І я сподіваюсь, що після перегляду експозиції у вас виникне бажання ближче познайомитися з Україною та дізнатися про те, що ще є в її культурі та її сьогоденні», – зазначила пані Любов Непоп.

«Інтеграція у європейський культурний простір неможлива без безпосереднього контакту з ним. Проект є цілісною презентацією українського мистецтва європейському глядачеві. Наша мета – зацікавити та продовжити співпрацю із

Катчук та Ольга Кашимбекова, Алевтина Кахідзе, Борис Кашапов, Аліна Клейтман, Тарас Ковач, Дар'я Кольцова, Марія Куликовська, Юрій Лейдерман та Ігор Чацкін, Микола Маценко, Борис Михайлов, Роман Михайлов, Роман Мінін, Євген Нікіфоров, Нацпром (Олег Тістол та Микола Маценко), Сергій Петлюк, Ігор Петров, Олексій Радинський, Влада Ралко, Олександр Ройтбурд, Степан Рябченко, Арсен Савадов, Олексій Сай, Василь Цаголов, Олександр Чекменьов, Давид Чичкан, Мітя Чуріков, Микита Шаленний, OpenGroup, SuperGallery (Сузанна Клаузен та Павло Керестей).

Куратори проекту: від Музею Людвіга – директор музею Джулія Фабеньї, від Zenko Foundation – Аліса Ложкіна та Костянтин Акінша.

Проект утілюється за підтримки Peter and Irene Ludwig Stiftung, Embassy of Ukraine to Hungary, Emberi Eroforrások Minisztériuma, MUPA Budapest, UTICO, Ost-West Express.

Виставка, організована у співпраці з Budapesti Tavaszi Fesztival, експонуватиметься у музеї до 24 червня 2018 року.

Хочемо розповісти про директора Івано-Франківського музичного коледжу імені Дениса Січинського, заслуженого діяча мистецтв України Петра Гундера. Ці нотатки, звичайно, будуть не вичерпними, але достовірними.

Перші музичні враження: мама Петра співала альтом у церковному хорі, а батькові довелося бути на фронті і він, будучи остарбайтером, захопився збиранням музичних інструментів – придбав скрипку, акордеон, сопілку, цимбали, а також ноти. Не дивно, що скеровував своїх дітей на стежку музики – разом із сестрою навчалися в музичній школі. Завдяки участі у батьківській весільній капелі, діти могли відвідувати не лише навколишні села (Голосків, Лісний Хлібичин), а й обласний центр – Івано-Франківськ. На вибір юнаком професії музиканта, крім найближчої рідні, вплинули й самостійні враження, наприклад від гри музиканта Геца. Широчінь музичних захоплень Петра Гундера вплинула на остаточне утвердження як диригента і фахівця з гри на духових інструментах, хоча у дитинстві опановував скрипку і цимбали... Звичайно, свою лепту додавали вчителі музики, але прищеплені йому релігійні звичаї родини, порядність, висока мораль і працелюбність були вірним дороговказом у житті.

Побутує думка, що гарним музикантом можна стати, оминаючи інші галузі, особливо в період формування особистості. Справді, є багато музикантів, що не долучаються до інших «сфер», навіть мистецьких. Це зрозуміло – досконале опанування фаху музиканта потребує цілковитого занурення і титанічної праці, лише так – у музиці особливо – досягаються вершини. Але є чимало винятків, коли окремі особистості охоплюють ширше коло зацікавлень і напрямів діяльності. До таких належить і Петро Гундер. Йдеться про його зацікавлення поза межами мистецтва звуків, наприклад, історія, література, географія, навіть природничі науки... А якщо пригадати такий вид діяльності, як керування спільнотою людей, стануть зрозумілими особисті якості теперішнього успішного директора і керівника духового оркестру музичного коледжу ім. Д. Січинського. Звичайно, можуть виникнути певні сумніви чи навіть заперечення. Виникають питання: яким має бути керівник взагалі і мистецького закладу зокрема. Банальна відповідь напрошується: насамперед «гарним», а вже далі – освіченим фахово, вихованим тощо. У середовищі музикантів відомі труднощі педагогічної професії. Кажуть, що в них ці труднощі вирізняються ще більш рельєфно: педагог-музикант – це «згусток нервів», що й пояснює багато чого, бо кожен з них вірить у свою унікальність, талант, –

ДИРЕКТОР ЯК ОСОБИСТІСТЬ

тому не хоче втрачати у змагальності музичного виконавства. У цьому разі надзвичайно зростає роль керівника: спрямувати педагогічний «оркестр» на здобуття високомистецьких вершин, почути кожного учасника, оцінити й розкрити його можливості для досягнення цілісності. Чи треба підкреслювати, що більшою чи меншою мірою це торкається кожного педагога-музиканта, який мусить бути авторитетом і зразком для своїх вихованців, керівником свого «ансамблю» – більшого чи меншого? Цікаво прослідкувати формування лідерських якостей П. Гундера. Звичайно, це засвоєні ще в юності спостереження за працею педагогів, далі – у студентські роки – запозичення дечого від талановитих старшокурсників. Великою школою була служба в лавах СА, де впродовж двох років довелося бути «вихованцем» 50-особового дивізійного оркестру. Як наголошує сам Петро Гундер, керівник колективу, крім професійної компетенції та необхідної ерудиції, мусить бути відповідальним, працездатним, має вміння творчо розв'язувати проблеми.

Якось одна з моїх дрогобицьких колег, знаючи, що я колись навчався в Івано-Франківському музичному училищі, поділилася враженнями, що переповнювали її після відвідин музичного училища в Івано-Франківську: «Ви знаєте, мені сподобалося, але вразив порядок у цьому закладі: це найбільше впадає в око!» Складно робити якісь порівняння чи висновки, кожен заклад має свої традиції, у кожному з них музика лунає часом нестерпно голосно, але порядок та атмосфера творчості не повинні страждати від зайвого

галасу. Як говорив видатний музикант Г. Нейгауз, «музичний звук має плекатися в тиші, як дорогоцінний камінь у футлярі!» Продовжуючи тему «порядку», зауважу, що його досягнення цілковито лежить на плечах директора, який мусить подбати про господарські «тонкощі» функціонування в сучасному музичному (чи будь-якому іншому) навчальному закладі. Нещодавно забезпечити їх було дуже складно: матеріально-фінансові нестатки, затримки із забезпеченням найнеобхіднішого, заробітної платні...

У цьому колі обов'язків у рядного керівника не забуваються й інші, насамперед творчо-мистецькі та педагогічно-психологічні проблеми, що наявні в кожній педагогічній спільноті. Повертаючись до питання про «гарного» директора, вважатимемо таким керівника, що ставить перед собою грандіозні, перспективні, але можливі для досягнення завдання. Але після того, як обміркує свої плани та можливості. Петро Гундер висловлюється чітко й зрозуміло: «лише вимогливість і повага до особистості студентів і педагогів розвивають здібності, сприяють зростанню, а ученю, обравши музику і бачачи свою мету, має розуміти, що це справа його життя...»

Не секрет, що в музиці, окрім сольного виконавства, гуртове (хорове, ансамблеве, оркестрове) в нас та у світі має надзвичайну популярність. Оркестр духових інструментів має особливу, багатоманітну функцію, що не останньою чергою визнається специфікою звуковидобування і можливостями його «пересування» у просторі. Перепробувавши в юності гру на різних інструментах, Петро Гундер

зупинився на чудовому інструменті (хоча всі цікаві та важливі!) – кларнеті. Його світлий, неповторний звук (з лат. Clarino – світлий, ясний) конче необхідний і у сольному, і в об'єднаному звучанні ансамблю чи оркестру (фольклорного, камерного, симфонічного чи джазового). Саме він став улюбленим для П. Гундера. Окремий погляд на можливості духового оркестру в його «рухливих» виступах – на площі, в марші, у супроводі інших «персонажів»... Ці акції у світі є певною демонстрацією унікальних можливостей впливу на свідомість слухачів/глядачів. Напрошується згадка про роль духової музики, що надихає, без якої не обходиться жодне військо.

В Україні традиції музики для духових інструментів, на щастя, на високому рівні. Йдеться не лише про «центральні» оркестри з Києва, наприклад, президентський чи оркестр Збройних сил України, один з яких нещодавно довелося почути не у сто-

лиці. Забракне, мабуть, слів для адекватної характеристики виступів цього оркестру: найдосконаліший, ідеальний, вишуканий. У музичних коледжах України, крім інших оркестрів, ансамблів, має бути оркестр духових інструментів. У Дрогобичі від певного часу відбувається Всеукраїнський конкурс юних музикантів «Франкове Підгір'я». У ньому представлена й оркестрова та ансамблева музика. Петро Гундер є членом журі цього мистецького змагання, де поряд із ним відомі музиканти – професори Львівської Національної музичної академії імені М. Лисенка, Київської Національної музичної академії імені П. Чайковського та інші. У 2016 році учасником конкурсу в Дрогобичі був і оркестр духових інструментів Івано-Франківського музичного коледжу імені Д. Січинського під диригуванням Петра Гундера. Добірні, складна програма музичних творів, неперевершене виконання підкорили й численних слухачів, і журі, яке одноставно винесло вердикт – Гран Прі!

Мислячий і сміливо націлений у будучність керівник має мріяти та уявляти перспективи усього навчального закладу. Є плани і мрії у директора Івано-Франківського музичного коледжу ім. Д. Січинського Петра Гундера. Однією з них є побудова концертної зали для коледжу, що стала б іще одним із центрів мистецько-культурного життя обласного міста Прикарпаття. Тож П. Гундеру, окриленому музикою, планами на майбутнє, – бажано здійснення їх та нових здобутків!

Володимир ГРАБОВСЬКИЙ,
музикознавець, член Правління НСКУ

УКРАЇНСЬКУ КЛАСИКУ ПЕРЕКЛАЛИ ЧЕЧЕНСЬКОЮ

Вірш Михайла Петренка «Дивлюсь я на небо», який став знаменитою українською піснею, перекладено чеченською мовою. Перекладач – Тамара Заїндівна Сангарієва (м. Київ), відповідальний секретар ВГО «Діаспора чеченського народу»; керівник студії з вивчення мови, культури і традицій чеченського народу; викладач чеченської мови; перекладач (зокрема, переклала чеченською Гімн України).

Лауреат Міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя «Тріумф» за значну громадську діяльність, яка єднає народи (Україна, 2018).

Переклад презентовано 14 квітня 2018 р. Він з'явився завдяки ініціативі Сергія Дзюби, президента Міжнародної літературно-мистецької Академії України. Пан Сергій, як керівник Академії, організував для проекту, яким опікується редакція газети «Культура і життя», переклади вже тринадцятьма мовами світу. Окрім чеченської, – англійською, іспанською, арабською, німецькою, чеською, румунською, удмуртською, татарською, туркменською, грузинською, казахською та верхньолужицькою. І ця робота триває!

Хьобжу со стигала...

Стигале хьобжу со ойлане вахана:
Делар-кха со леча, амма
тлемавалац со,
Хлай Дела массо а хлуманан ду доза
...
Со-м тлемаш даржийна вер вара
тлема.
Кхечу махкашка, мархашна
тліхьва,
Рицкъа лаха, ерзо сайн чевнаш,
Малхе а, седе а ирс сайна деха,
Церан серлонехь бицбан сайн бала.
Бералпехь дуьйна дуьнено хьастаза,
Лай хилла лелла со, цІа доцу во!
Рицкъана а хийра, нахана а хийра,
Цьхьанна а ца деза шен доцу бер.
Баланийн маряхь тевжу со на-
барна,
Халонца, баланца дахар а дацдо,
Ткъа дахарехь хир дац сан кхин
глолехь рицкъ –
Стигланаш, марханаш хир ду сан
цІа.
Нагах цу баланаш вахь со иеша, –
Хьожур со стигала, хир суна глоле.
Со боу хилар бац ницкъ сан дицдан,
Йойла сан ойланаш лакха-црах
гена ...
Делар сан аьрзунан тлемаш,
ницкъ, собар,
Дуьтура дара патта, керлачу хІу-
саме гІур вар
Аьрзу хилла вер вара сийначу сти-
гала,
КІайчу марханашкахь массарех
а тиллалур вар!
Сайн баланех цьхьана минотехь
Садолура дар хьан хІусамехь ...
Ткъа мичара, хьа олу, оьцура дар
тлемаш –
Кху бІаьрхих а хервелла ваха,
Сийначу стигалахь аьрзонца
тІома,
Пийлачу сайн дахарех воккхавеш
къаста?

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв оголошує конкурсний відбір на заміщення посад науково-педагогічних працівників (наказ від 12 квітня 2018 р. № 64-о):

Інститут практичної культури та арт-менеджменту:

– завідувач кафедри мистецтвознавчої експертизи (доктор наук) – 1.

по кафедрі гуманітарних дисциплін:

– доцент (кандидат наук) – 1;

– старший викладач – 1.

по кафедрі арт-менеджменту та івент-технологій:

– професор (0,25 ставки) (доктор наук) – 1;

– доцент – 1;

– доцент (0,5 ставки) (кандидат наук) – 1;

– старший викладач (0,75 ставки) – 1.

Інститут сучасного мистецтва:

по кафедрі естрадного виконавства:

– доцент (кандидат наук) – 1;

– доцент (заслужений діяч мистецтв України) – 1;

– старший викладач (0,25 ставки) – 1.

по кафедрі хореографії:

– старший викладач – 1.

Інститут дизайну та реклами:

по кафедрі дизайну середовища:

– завідувач кафедри дизайну середовища (кандидат наук) – 1;

– доцент (кандидат наук) – 1.

по кафедрі рисунку, живопису та скульптури:

– завідувач кафедри рисунку, живопису та скульптури (народний художник України) – 1;

– старший викладач – 1.

по кафедрі графічного дизайну:

– доцент (кандидат наук) – 1.

Термін подання документів – місяць від дня опублікування оголошення.

Житловою площею академія не забезпечує.

Ознайомитись з вимогами щодо вакантних посад та подати заявку можна за адресою: 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 15, поверх 1 (відділ кадрів та документообслуговування). Телефон для довідки: 280-92-09.

– визначення мети та завдань програми;

– фінансове забезпечення програми, в т.ч. пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку закладу культури та щодо очікуваної динаміки поліпшення результативних показників фінансово-господарської діяльності закладу культури тощо;

– обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, з аналізом можливих ризиків, з визначенням обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми;

– перспективи розвитку закладу культури, підвищення його конкурентоспроможності;

– очікувані результати виконання програми.

Також проект програми розвитку закладу культури на п'ять років може містити:

– план реформування закладу культури;

– шляхи інтеграції закладу культури в світовий культурний простір;

– додатки

* На розсуд кандидата розділи програм розвитку закладу культури можуть змінюватися або доповнюватися.

4. Строки проведення конкурсу

Конкурсний добір починається 11.04.2018 року та закінчується не пізніше 11.06.2018 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі

Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта;

– стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– володіння державною мовою;

– досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Театру, фінансову звітність за попередній бюджетний період Театру можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «вакансії»).

ОГОЛОШЕННЯ

Міністерство культури України

відповідно до Закону України

«Про культуру» оголошує

конкурс на посаду

генерального директора

художнього керівника

державного підприємства

«Національний академічний

український драматичний театр

імені Марії Заньковецької»

(далі – Театр)

(вул. Лесі Українки, 1, м. Львів, 79008)

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі

Документи на участь у конкурсі приймаються з 11.04.2018 року по 10.05.2018 року включно.

2. Початок формування конкурсної комісії

Міністерство культури України (далі – орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 11.04.2018 року.

3. Умови проведення конкурсу

Обов'язковою умовою проведення конкурсної комісії є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Театру на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

– визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;

– мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членом сім'ї керівників органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

– заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць,

рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на поштову та електронну адреси (pyndykivska.u@gmail.com):

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: (044) 234-39-93, електронна адреса: pyndykivska.u@gmail.com з позначкою «документи на конкурс «Театр імені Марії Заньковецької»».

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Театру на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

Проект програми розвитку закладу культури на один рік має містити:*

– загальні положення;

– аналіз поточного стану діяльності закладу культури з визначенням нагальних проблем, на розв'язання яких направлена програма;

– мета та першочергові завдання програми;

– детальний план розвитку закладу культури на один рік, в т.ч. пропозиції щодо виконання закладом культури результативних показників фінансово-господарської діяльності та їх поліпшення у порівнянні з попереднім роком;

– фінансове забезпечення програми;

– очікувані результати виконання програми.

Проект програми розвитку закладу культури на п'ять років має містити:*

– загальні положення;

– аналіз поточного стану діяльності закладу культури, визначення проблем, на розв'язання яких направлена програма;

– визначення мети та завдань програми;

– фінансове забезпечення програми, в т.ч. пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку закладу культури та щодо очікуваної динаміки поліпшення результативних показників фінансово-господарської діяльності закладу культури тощо;

– обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, з аналізом можливих ризиків, з визначенням обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми;

– перспективи розвитку закладу культури, підвищення його конкурентоспроможності;

– очікувані результати виконання програми.

«ОБ'ЄДНАЙМОСЯ ВСІ, БРАТТЯ»

У центральній районній бібліотеці відбувся районний літературний конкурс «Письменницька ватра початківців Броварщини».

«Конкурс проводиться з метою пошуку та підтримки літературно обдарованих юних користувачів бібліотеки серед учнівської молоді, – розповіла голова оргкомітету, директор комунального закладу Броварської районної ради «Броварська районна централізована бібліотечна система» Людмила Кошелева. – Ми довго виношували ідею з Ольгою Шапо-

вал, керівником клубу «Юний краєзнавець», який працює при бібліотеці, та навіть для нас несподіванкою стала велика кількість учасників – 22 учні перших-одинадцятих класів».

Членам журі (члени НСЖУ поетеса Н. Кольцова та письменник М. Габрійчук, представник ГО «Народний рух» О. Лобасенко та інші) було непросто визначити переможців. Критеріями були актуальність теми, поетична вправність, майстерність читання і відповідність вікові. Наймолодшим учасникам було лише сім років.

Вразило коло тем, що хвилюють юні серця – любов до України, матері, оспівування краси рідного краю, перші світлі почуття, роздуми про вічне і найболючіше. Оголеним нервом звучали поетичні рядки про війну на сході, про героїв-воїнів, дітей, у чий дім увірвалася війна. Хочеться, щоб дитячі прагнення торкнулися сердець українців:

*Тож об'єднаймося всі, браття,
За дружбу, вірність і любов,
За незалежну Україну,
Щоб нас ніхто не поборов.*

Валентина Хамбір

роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на поштову та електронну адреси (pyndykivska.u@gmail.com):

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: (044) 234-39-93, електронна адреса: pyndykivska.u@gmail.com з позначкою «документи на конкурс «Дитяча бібліотека»».

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Бібліотеки на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

4. Строки проведення конкурсу

Конкурсний добір починається 10.04.2018 року та закінчується не пізніше 10.06.2018 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі

Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта;

– стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– володіння державною мовою;

– досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Бібліотеки, фінансову звітність за попередній бюджетний період Бібліотеки можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «вакансії»).

І ось голова журі, керівник літературно-мистецького об'єднання «Криниця», поетеса Л. Стрельченко називає переможців. Перших місць у своїх вікових категоріях удостоїлися Б. Якубовська (Красилівська ЗОШ), В. Хамбір (Русанівська ЗОШ), М. Тимко (Броварський НВК).

Переможці нагороджені дипломами та подарунками, всі учасники отримали заохочувальні грамоти.

Надія ГАМАЛІЙ,
член журі

Писанки – це шедеври мініатюрного живопису буковинського краю, які через проблему збереження частково є втраченими. Дати мистецтвознавчу оцінку цим об'єктам дослідження ми можемо лише переглянувши письмові ілюстровані джерела XIX – початку XX століття, колекції музеїв, приватні колекції Михайла Фірчука, Івана Балана, Миколи Шкрібляка та сучасні зразки писанок народних майстрів.

Буковина через поліетнічність краю стала джерелом багатства орнаментальних мотивів. А якщо врахувати умовний поділ краю на етнографічні зони, можна виокремити писанки буковинського Подністров'я, гірських та південних районів Буковини.

Як засвідчують етнографічні матеріали, у давнину на Буковині майстрині писали писанки спочатку на журавлиних, дещо пізніше – на курячих, качиних та гусячих яйцях. Писали на сирих яйцях протягом сорока днів по-сту. Традиційною технікою написання писанок вважається восковий розпис. Для цього використовували «писальця» самостійного виготовлення (з бляхи чи фольги) у вигляді ліночки, бджолиний віск та барвники рослинного походження.

На Буковині тло писанки було переважно бордового, коричневого, чорного кольорів. Для орнаментів майстрині використовували червону, жовту, оранжеву, зелену фарби. Рожева, блакитна і фіолетова були лише невеликими краплями в загальну композицію писанки. Блакитна використовувалася епізодично. Кожен колір писанки мав символічне значення. Червоний означав любов, радість життя; жовтий – сонце, місяць і зорі; зелений – весну, пробудження природи, рослинний і тваринний світи; блакитний – небо і повітря; чорний – ушанування душ померлих, подяку за охорону від лихих сил.

Часто для фону писанок південних районів Буковини та Подністров'я майстрині відводили стільки чи й більше місця на яйці, як для самого орнаментального мотиву. Зустрічаються писанки, поділені на дві рівні меридіальні частини, де обидві половини розписані одним символом, що розташовується на всій площині яйця. Здебільшого такі писанки були симетричними.

Розподіл поверхні писанок гірських зон Буковини дещо складніший. Тут майстрині ділять яйце на декілька площин, поясів, медальйонів, сегментів. Зустрічаються також писанки, розділені

ГЕНЕТИЧНИЙ КОД БУКОВИНИ

на 12, 24, 40, 48 частин – це мотив «клинці».

Усі орнаменти писанок можна поділити на декілька груп: космогонічні, геометричні, фітоморфні, зооморфні, релігійні, предметно-побутові, побутово-сюжетні та каліграфічні.

У всіх етнографічних зонах Буковини найпоширенішими є найдавніші космогонічні (солярні) символи. До них належать: сонце, косий хрест, качині шийки, троячок та інші.

Практично не існує серед буковинських жодної писанки, на якій би не було геометричного орнаменту. До найбільш уживаних геометричних елементів належать: ромб, хрест, квадрат, зірка, сорок клинців, безконечник. Зображення фітоморфного орнаменту також зустрічається по всій Буковині, але найбільше – у Подністров'ї. Це листочки, овочі, рослини і квіти, вазонки або дерево життя. Писали листочки дуба, клена, берези, верби, калини, папороті, галузки смереки. З овочевих, фруктових, зернових культур зображували яблука, сливки, огірки, горох, квасолю, ягоди, колоски пшениці. Із квітів – ружі, барвінок, тюльпани, соняшник, півонії, гвоздики.

Чільне місце в усіх етнографічних зонах Буковини посідають стилізовані зображення комах, бджіл, равликів, метеликів, а також елементи зооморфного орнаменту: зайчі вушка, качині шийки, курячі лапки, півнячі гребінці, баранячі роги.

Інший вид поширеного орнаменту – релігійний. Серед символічних мотивів – церкви, монастирі, каплички, риби та хрести. Загальну композицію писанки

доповнюють написами: «Христос Воскрес», «ІНЦІ», «ІНР».

Ще один вид орнаменту, що зустрічається на писанках – предметно-побутовий. Тут можна побачити все, що оточує людину в побуті: грабельки, драбинки, рушники, кошики, гребінці, кептарі, тайстри, пояси. Відтворено цілі предмети чи окремі їхні елементи, які зараз здебільшого втратили символічне значення.

Для писанок буковинського підгір'я найпоширенішими залишаються геометричні мотиви. Найчастіше зустрічаються тут символи, виконані рисками, відрізками, прямими, криволінійними, заокругленими, дугоподібними лініями. Серед них: кривульки, зубці, сіточки, решітки, драбинки, пасочки, хрестики, трикутники, ромби, квадрати, крапковане, скісні та інші. Рослинна символіка натомість має значно менше місця. Найчастіше, якщо і зображали рослини, то не цілі, а їхні частини. Поширеною була тут зооморфна орнаментика: олені, коні, риби, птахи.

Часто майстрині на Підгір'ї писали християнські символи: хрести-вазони, грецькі хрести з чотирма рівними раменами. Іноді наносили до шести хрестів, що перетиналися між собою. Така писанка дістала назву «Великдень». Зустрічаються ще й такі писанки, як церковці та дзвінички. Кольорова гама писанок буковинського підгір'я яскрава, майстрині використовують переважно жовтий, оранжевий, червоний кольори. Фон писанок здебільшого темно-червоний, коричневий, чорний. Крапленням слугують зелений, блакитний, рожевий і фіолетовий кольори.

В інших зонах Буковини колорит писанок був стриманий.

Все ж писанки Підгір'я відрізняються від писанок Подністров'я та південної зони Буковини складнішим письмом символів, чіткішим їх розміщенням, поліхромністю розписів.

Зауважимо, що на писанках півдня Буковини поширена і геометрична, і рослинна символіка. А трактування рослинних мотивів тут перегукується з традиціями етнографічної зони Подністров'я. Тільки у загальній

будові писанки характерне використання відносно великих символів порівняно з поверхнею самого яйця. Такі писанки вирізняються лаконічністю форми, гармонією орнаменту, простотою побудови та обмеженою, стриманою гамою кольорів.

Відомі сучасні майстри Буковини – Л. та Н. Остапченки, Г. Горська, Г. Ткач, Г. Землюк, О. Василевич, П. Кошмарик із Заставнівського району, С. Красовська, Н. Суруджій з Новоселицького району, Г. Шинкарук із Глибоцького району, М. Мацибурка, О. Попович, І. Снігур, В. Вовк, О. Перепелиця та М. Терлибавки, Г. Перепелиця, Г. Гладчук, О. Мендришора, А. Мазуряк із Вижицького району, Д. Бобоч із Глибоцького району, М. Господарук, Г. Вережак, В. Сумаряк з Путильського району, А. Беженар із Чернівців та багато інших. Відомі й імена чоловіків-майстрів: М. Фірчук із села Виженки Вижицького району, М. Дутка з Путильського району, І. Снігур, М. Шкрібляк, В. Беженар з Чернівців та інші.

Альона БЕЖЕНАР,
мистецтвознавець

На фото: В. Беженар. «Буковинські писанки 2017 року» – гусячі яйця, восковий розпис, анілінові фарби Буковинські писанки з колекції М. ШКРІБЛЯКА

